

Marku-á nìvìnì tir nê wârkù Yesu tyí sôkò

N yúpyé, yépi nónó-á sébë mènë n kar,

«Nê me Yesule?» Píkinyahno yó ye, no pól yïnne pè pé gblöy piki yah kélé. Wâh sõ me Yesu pĩ di móñóle, képah náh pí, á náh ñ tyí noh yah pólle: No pól kí fë gbah të à pĩ palle.- Sébë nê-á á të yïn á gbò, képah kí píkinyahno mè yah yo ñ syah, kí Yesu dûkùle ñ wëkù. Dí yó ye wârkù kélé di móñóle. Kéne dí yïn ye sô Markule. Kè Yesu min pí dûkù tyíle n yo, ànê ñ tyípínìnë, ànê ñ wëlòle. Sépi n tyah ñ tyípínì tyí, à pô no ñ kúnó ànê ñ yûkúnó tyí. Képah n wëkù ne, Yesu-á pô Liyel tôrile, té wâh fë syi ñ gblöy tikkimono yô, névye pwâhnmô yïnnë.

Kéne sébëne, Bibili tyah yó ye nê-á Liyel wey sébë ñgbëne. Képah fí yó ye.

Yé kí fë kyi wæló yisyó wæ, sé pînó kí me tah. Té pôkónmônô me dûkù-à me, kéktyâh-ñsah, kékále n wëkù ne, wâh kí fë wey mè yah yónó wæ sébë mè tyé-ñsah sôkò.

Ntë, wâh të yïn nê kar kwlo, á kí yah té sébë tyé-ñsah sôkò. Kékèpikì wey wârkù dûkù tó me nénpó, ànê kéktyâh yïnnë.

Yé pól pí ne nkë, nê-á túkù n ye «Lékâm Pèpøyne», túkù ñnne n ye «Liyel Mirkile». Té, Liyel wey vînmônô sôkò, yïn nukú ó ye kí fë yah tôkò képah yïnnë. Ntë, áyâh «Liyel Mirkí» yah

tōkō, kè náh pí ne, képah sō á tōkō kúmm yō dē!
 Á mē ké tyí ne, yépi tō lékāmne á kō ké tyí yō.
 Ké ye dùkù yó lékām se mē yé tyí, yé kí fē á kō?

A wil yīn mè tyí sōkō, wâh tir yó we sébē mè
 sōkō, té ké yo dùkù náh ple wīn wey sōkō áwō
 yah, gbah n tē kè yo á syah.

Liyel pèpori pí á tyí ké kàrnó sōkō.

Wèlnwìlkì-ò Nsyō wey yónsàhnólé

¹ Liyel pi Yesu *Krista nìvìnì wey sǎn tyàh-nìsah ye yò.

² Sō-á kélé wárkínsàhnólé *Liyel tēntō syínyo-ò
 *Yesayi sébē sōkō ne:

«Yah, nímo Liyel kí ní tēntō névi tekí mō á yahle,
 à kí pō á wëkì tō sah á tyí.»

³ Nní yó yínpõ ye n dökō gbënni sōkō ne nké:
 «Yé Të-ñgbé wëkì tō sah,
 yé kè pí tómm!»*

⁴ Käh wärkí sah sõ, së ye *Wèlnwìlkì-ò Nsyō
 pō wil mō gbënni sōkō. A tyah n yo n kō névye
 tyí ne, pè pé nnò vi mō, pè mó *wèlnwìlkìnó we.
 Képah sōkō, Liyel-á kí pé tyípél yō mō pè kō.

⁵ Képah tēne, Yude kwlo névye pól, ànê tō
 Yerusalémí névye pól sō mē n pō n pō n tyí, n
 pō pé tyípél yo névye pól yí yah, té ă pè wel n
 wilki Yurdé yō sōkō.

⁶ Té, Nsyō sō mē yâhmíkì yè fwòmōn mō, té n
 syî tē sél kôlē. N yôkelé sō sègblo ànê syîri ye.

---

* **1:3** 1.3 - Yah n tē Yesayi 40.3 sōkō.

7 A sō me n yo tówû tyí: «Névi nê-á kí n pō n pi nímo náh, nímo ye gblò kal nímo le. Nímo tě náh yínse mé kó yín, ní gbáhkì lékyéh sro de.

8 Nímo ye yéle n wel n wilki ni sôkô, níte nímo kí pô yé wel n wilki n pi *Liyel Mírkí sôkô.»

Yesu wèlnwilkinó ànê ñ tõnmɔnɔle

9 Légbíne, Yesu wil Nasareti kwil, Kalile sétah yô, à pô Nsyô kô à à *wel wilki Yurdë yo sôkô.

10 Té, wâh n wil ni sôkô gbî nêne, à yînyô we kè n yûkî n mô, té *Liyel Mírkí tiki ñ yô, dâhyôkèpil sô.

11 Légbíne, yînpô yó n wil Liyel sôkô ne nkë: «Áwô ye nímo níde Pi nûkúnine. A tyí no yîn n tyí këgbûle.»

12 Ké nénpô swô, Liyel Mírkí à tě yuku gbënni sôkô.

13 A sèpîn tikinini pi nénpô sôkô. Té *sétân yôtë pô ñne n tô n mô. A sô me gbënkycô nîyô sôkô, té *yînyô têntôbe me ñ tê-ñsahle n yah.

Yesu yënkycô têpú népî nyéh ye

14 Képah náh, pè pô *Wèlnwilkî-ò Nsyô dah mô wòkònpèkè sôkô.[†] N dénteno náh wòkònpèkè, Yesu yuku Kalile sôkô, à kyî tyah nìvìnì wey sânnse n yo n kô, nê-á wil Liyel tyí.

15 A ne: «Gbî nê tyí-á sô yo sah, kè me de te. *Liyel tôrî me yîni tê te. Yé yé nnô vi mô, yé mó së nìvìnì wey sâñ yô!»

[†] **1:14 1.14** - Képah yah kí n yo n pi Marku 6.17 ànê 18 sôkô.

16 Wăh sὸ me n kɔ Kalile yó-ṅgbẽ gbòpɔ gbí nēnε, à yĕnkyɔ tĕpú nér̄i nímí wε, Simo, ànē n gbéndí Andrelε. Pè sὸ me yĕnkyɔ tĕ tĕ mnɔlε n min yĕnkyɔlε n tĕ yɔ sɔkɔ.

17 A yo pé tyí ne: «Yé pɔ nímɔ náh. Mé kι yé pι névye tĕpúlε Liyel tyí.»

18 Nénpó swɔ, pè nukú pé yĕnkyɔ tĕ tĕ mnɔ sah, té n sὸ tĕ.

19 Wăh tɔ kɔ yuku yahle kwéy, à kyι Sebede wĕnpi wε, Nsyakι ànē Nsyɔnε. Pè sὸ me pé krótókè sɔkɔ, me yĕnkyɔ tĕ tĕ mnɔlε n tɔ n sah.

20 Ké nénpó swɔ, à pépi tɔ ye yah. Pè nukú yal pé sú ànē n tɔnpibü tnɔ krótókè sɔkɔ, té n sὸ tĕ.

Yesu tĕnwεnɔlε sétãn yō

21 Képah náh, wăh nónó ye, à yuku péle Kapernayim kwil sɔkɔ. *Mι mι yòh sõlε, à kyι de *Liyel ní-ńsah wòkɔ, à tyah névyelε n kwɔ.

22 Nónó-á sὸ me n weyne n nohnι, pé gbǎn du n névye kwónó dùkùlε. Tir yó náh, kε náh sὸ me nukúlε ànē *Liyel ñgbò wĕkì kwópú tyílε. Nmɔ kwɔ dùkù sὸ me yòtɔrí kwónolε, képah ye.

23 Ké légbíne, kε pɔ yïnε, dí yó sὸ me Liyel ní-ńsah wòkɔ, *sétõlε n sɔkɔ. A me yuku gbo mɔ nε,

24 kwâh nê se à n yah n kɔ pépi tyí nι, Nasareti Yesu? A se pɔ pépi yíkí-ńsah nι? Páh pĩ nε, pi kɛ-á nñε, nñmɔ nê-á wil Liyel tyí.

25 Képah tĕnε, Yesu dírí kɔ sétõ mè yõ, té yo n tyí: «Á vyāh vike, n tε n wil dí mè sɔkɔ!»

26 Képah sōkō, sétō dí mè yike kègbile, té de syi náhnáh, té wil ñ sōkō.

27 Képah névye gbâñ du. Pè tyah wéne n pikin yah ne, kwâh nê se së ni? Kwónó késâñ yóle à n pí yòtôrí sōkō. A fë n wékì sétâñ tó yõ, té sè n sah ñ tyí yõ.

28 Kéne ní yõ, Yesu yîn gbílkínó tõ mo Kalile kwlo pól sōkō.

Yesu yámpú náhnáh de mo

29 Pâh yal *Liyel ní-nsah wòkò, pè nukú yõ sōkō de Simo ànê Andrepí gbô. Nsyakú ànê Nsyõ tó sô me péle.

30 Té Simo déysé sô me sénôle wílvýahnìnè. Nénpó swɔ, pè me kè yo Yesu syah.

31 Wâh kè noh së, à nô de pi mè tnô, té ñ gbô tê à yilki sah. Ñ wílvýahnì nukú tyè, à me yuku tyah pînnè n pí pé tyí.

32 Gbíyí-á de, névye pé yámpúnó pól twah po Yesu tyí, ànê *sétâñ-á me dénlé nónó sōkō.

33 Kwil névye pól po tuke mo kéné gbô yah sōkō.

34 A me yámpú duke duke náhnáh de mo, té sétâñ náhnáh yîni wilki, sâh me de nónó sōkō. Sè sô ñne n pnè, ne dùkù nê-á ñne. Képah ye, à yahle ne, sè kâh ne n wékì.

Yesu Kalile kwlo pól kô kô

35 Séngbô púsó, tyah syî syî sōkō, Yesu yuku wil wòkò. A yuku gbénni sōkō, à kyí tyah Liyelle n ni.

³⁶ Képah sōkō, Simopi yuku tyah ñnε n yah n kō.

³⁷ Păh kyı à wε, pè à syah nε, névye pól-á mε ñnε n yah n kō.

³⁸ A mε yo pé tyí: «Á ye yuku gbòplō kwlo sōkō. Mé yīnε mé nìvìnì wεy săn yo nénpó tō sōkō. N pónó yō ye képahlε.»

³⁹ Képah sōkō, à kyı Kalile tǎntǎn pól sōkō, mε Liyel wεyne n yo n kō pé *Liyel ní-ńtān vì sōkō, té mε *sétǎnnε n yīni n wilki névye sōkō.

Yesu tótẽ yó de mɔ

⁴⁰ Sō yóle, *tótẽ yó nō de Yesu tnō, à gbètukunō di ñ yah, té à ni nε, wàh mε kē tyí, wăh kī fẽ pé de mɔ.

⁴¹ Wăh yo sĕ, ñ yām Yesu tẽ. A mε ñ gbō tō ñ yō, à tū ñ tyí, té nε: «Mé mε kē tyí, á kī dε!»

⁴² Nénpó swō, *dú núkú à fin mɔ, à mε dε.

⁴³ Képah sōkō, Yesu núkú à tékī mɔ, té kē gbah yo ñ tyí nε,

⁴⁴ à noh yò, à káh kē yāh nε tyí dε! A kyı ñ gblöynε *sárká wílkipu yōtẽ wĕkī. Nkĕ, *Moyisi-á sō *sárká nē tyí yo, tótām dénmōnō tyí sōkō, à mó képah wilki, nē-á kī no pól wĕkī n pi nε, wăh dε.

⁴⁵ Ntε, dí-á yal ñ tnō, tir nē-á pi ñ tyí, à kyı tyah kélé n yāh n kō no pól tyí. Kăh pi sĕ, Yesu náh tō sō fẽ ñ gblöy wĕkī n pi kwil yō nítẽ sōkō. A sō mε gbe mɔ tẽ kwolole, kégbó sōkō, té névye n wil tǎntǎn pól sōkō, à n pɔ n pɔ ñ tyí.

2

Yesu sèkùkù dĩ yó de mɔ

¹ Sèpín yísyó sókónteno náh, Yesu ñ syi pɔ Kapernayim sɔkɔ. Névye-á kè noh ne, wăh mɛ gbô,

² tówû yó tuke pɔ tyah fyāh. Tẽ-ñsaħ nítẽ náh sõ mɛ kélé yah tɔ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, à tyah ñ weyne péle n kwɔ.

³ Légbíne, nósyó pɔ ñ tyí sèkùkù yóle. Népi nyêh sõ mɛ à twah.

⁴ Té névye tnónkàhnó tẽ tyí, pè náh sõ fẽ nɔ n de n pi ñ tnɔ. Pè dɔkɔ gbẽnfin yõ, kye ñ mè-ñsaħ tírrle, té sèkùkù mè tiki mɔ kéné pwâhle ñ sẽ sẽ kwâh yõ ñ yah sɔkɔ.

⁵ Wăh kè we, pè sẽ ñ yõ sẽ, à yo sèkùkù mè tyí ne: «N pídi, á tyipêl ye yõ mɔ ñ kɔ.»

⁶ Képah tẽne, *Liyel ñgbò wẽkì kwópú nónó-á sõ mɛ tẽnóle nénpó sɔkɔ, pè tyah n sõ ne,

⁷ sõ se pí, té dĩ mè n weki sẽ ní? Liyel yĩn-á à n yíkì. Ké névi se me kí fẽ tyipêl yõ mɔ névi kɔ, né Liyel náh ní?

⁸ Képah sɔkɔ, wăh núkú pé fɔkɔ sõnɔ we sẽ, à yo pé tyí ne: «Sõ pí, té yé fɔkɔ sõnɔle sẽ?

⁹ Né tẽ dòdò kal, à yo sèkùkù mè tyí ne, ñ tyipêl-á yõ mɔ à kɔ, képah náh pí, à yuku, ñ sẽ sẽ kwâh tɔkɔ ne n kɔ?

¹⁰ Nte, yé pí ne, tẽnwænɔ-á mɛ *Névi Pi tyí, kí fẽ tyipêl yõ mɔ névye kɔ, té à sah sétah yõ.»

11 Képah ye, à yo sèkùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí, yuku, á së së kwâh tòkò, nè n yuku á gbô.»

12 Nénpó swɔ, dí nukú yuku nè së së kwâh tòkɔ sòkɔ no pól yí yah. Kè pé pól gbân du. Pè tyah Liyel yînnɛ n gbilki, té më n yo nè, pé náh sënkɔ wè yah.

Yesu Levi ye

13 Képah náh, Yesu tɔ n syi yuku Kalile yó-ñgbẽ gbòpɔ. Tówû pól sò më n pɔ n pɔ nè tyí, à péle n kwɔ.

14 Wäh pɔ n sòkɔ, à Alfe pídi Levi we ténolé móri syi-ñsah wòkò. A më yo nè tyí nè, à yuku pé sò tẽ. Levi mó yuku nè sò tẽ.

15 Păh kyı tyah yôkelε n yô Levi tînnɛ gbî nêne, móri syipú, ànê Liyel wékì kó-ñkẽpú náhnáh sò më n yô nñne, ànê n *tò sáhpúlε. Kéne névye dùkù náhnáh ye sò më n sò tẽ, képah ye.

16 Képah sòkɔ, *Liyel ñgbò wékì kwópú nónó-á sò *Farisiyënolé, pépi-á à we à më n yô ànê kéné névye dùkùlε, pè yo n tò sáhpú tyí nè, kû se pí, té à n yô móri syipú, ànê Liyel wékì kó-ñkẽpúlε fí nukú ni?

17 Yesu-á kéné wey noh së, à yo pé tyí: «Névye nónó-á më lènolé, sènpi yétô se më pé tyí? Yámpú tyí náh sènpi yétôlε di? Névye nónó-á n sò nè, névye tir tir-á péle, mé náh pɔ pépi ye yînnɛ. Nte, nónó-á pí nè, tyipêl pípú-á péle, pépi yé-ñsah ye mé pɔ.»

Yesu-á nê yo níkì t n  ty  s k 

18 S  y l , *W lnw lk -  Nsy  t  s hp   n  *Farisiy n  s  m  n k  t . N vye m  ky  Yesu p ki yah n , k  se p , t  Nsy  t  s hp   n  Farisiy n  t  s hp  m  n k  t , t  n m  *t  s hp  n h m  s nt ne n  p  n ?

19 W h k p h  noh s ,   yo p  ty : «Y pi t  s n  s k , f r  p - -  n n  ye, p  se k  f  f r  y ke yahle, t  k  f r  p -  sah p  n y ? P  t -  fy  m  p  n y , p  n h f  y ke yahle n  pi.

20 N t , g b  m  n  pi, p  k  p o p e m  wilki p  n y . K  l s l , p  k  py  n k  t .

21 N vi y  n t  n h f  fw  s n  t k ,   k  fw  dy h min n  pi. W h k p h  p , fw  s n  k  fw  dy h k - s ah t y y r  y k  n t , k  pw h k  g b  m .

22 An  t , n vi n h f  d v  s n  m  n  pi p ley di s k . D v  s n - -  f , k  k  p ley n p i s k . D v  k  kw , p ley t  k  y k . K p h  ye, d v  s n  ye y n e m n l  p ley sn  s k .»*

Yesu-  n  yo m  m  y h ty  s k 

23 *M  m  y h s  y l , Yesu  n  *t  s hp  s  m  n  k  n  k h s m k  sw y  y sy  s k . K p h  s k , n  t  s hp  tyah s m k  yw l  n  k l  n  yuku w k  yah.

---

* **2:22** 2.22 - P  s  ni  n  w  w  y l  n  m  pilki s k  n gb l .

24 *Farisiyēnō-á képah wε sε, pè tyah Yesule n
piki n yah ne, à yah, kû se pi, té tir nê náh yñne
pínóle mi mi yòh sólε, n̄ tō sáhpú kélε n pi ni?

25 A me yo pé tyí: «Kwækì-á lésõ *Davidi ànē n̄
náh névye kah tē sō nêne, té yóke wé-ńsah náh
me pé tyí, päh nê pi, yé náh kè kar yah di?

26 A náh sō de Liyel wòkò sòkò di? Búrn nóno-
á sō sàhnóle Liyel tyí yõ, à náh sè tòkò tah, té n̄
náhtān tō kõ pè tah di? Ké légbíne, Abyatar ye
sō *sárká wïlkípu yõtë ñgbëne. Té névi yó ntë
náh sō yñne búrn nòpi táhnóle, né sárká wïlkípu
yõtäm náh.»†

27 Képah náh, Yesu tō yo pé tyí: «Mí mi yòh
ye sah névi yñne, n̄te névi náh mɔ mi mi yòh
yñne.

28 Képah ye, *Névi Pi pi mi mi yòh ntë yõtëne.»

3

Yesu dí yó de mɔ mi mi yòh sólε

1 Képah náh, Yesu n̄ syi de *Liyel ní-ńsah wòkò
yó sòkò. Ké nénpó sòkò, dí yó sō me gbòle kúnóle.

2 *Farisiyēnō mó tyah Yesule n yah, wàh kí
ntyïnō à dε mɔ n pi *mí mi yòh sólε, pè mó lékàh
wε à kõ.

3 Képah sòkò, Yesu me yo gbònkù dí mè tyí ne,
à yuku n pɔ yñ névye niyô.

4 Té no piki yah: «Tir nê wëkì me kõnóle mi
mi yòh sólε: Pèpɔrì se yñne pínóle, tî pèkè se? A

---

† 2:26 2.26 - Yah n te 1 Samuwel 21.2-7 sòkò.

névi wilki kũ sôkô, tî à tẽ ko mõ?» Nte, pè náh tir yó yo.

5 Képah sôkô, wâh pè yah yah yésyêhlë fòkòvyâhnì sôkô, ñ yah kwô pé kùkùtâhkì tẽ tyí. A me yo dí mè tyí: «Á gbô tõ!» A me ñ gbô tõ, kè nûkú pi ké vile.

6 Farisiyëno-á képah we sã, pè yuku wil kéné Liyel ní-nsah wòkò sôkô, à nûkú kyi wẽ tuke mõ ànê yôtë dí *Yerôdi náh névyelë Yesu tyí sôkô, pâh kí pi sô, té à we n ko n mõ n pi.

Tówû ñgbë yó pɔ Yesu tyí

7 Képah náh, Yesu ànê ñ *tõ sâhpú yuku Kalile yó-ñgbë gbòpɔ, té tówû ñgbë yó sô me ñ sô tẽ. Pé túkù n wil Kalile, túkù mó n wil Yude,

8 ànê Yerusalëm. Túkù n wil Yidume, túkù n wil Yurdë yónkahnen. Túkù mó n wil Tiri ànê Sidô gbòplo kwlo sôkô. Kéné tówû ñgbë ye kyi wil ñ tyí. Pè sô ñ tyipinô noh, képah yïn ye.

9 Kâh pi sã, Yesu yo ñ tõ sâhpú tyí ne, pè krótökè yó tõ sah pé kô, tówû kâh pô pé fyâh.

10 Wâh sô me névye náhnâhlë n de n mõ, yâmpú pól sô me n to n tuke ñ yô ne, pé we tû ñ tyí.

11 Té *sétânn-á sô me nónó sôkô, pâh à we, pè pé gbètukunôle n di n pô ñ yah, té n yo ñ tyí dénsyinô sôkô ne, Liyel pi-á ñne.

12 Képah sôkô, à dírí kô pé yô, té ne, pè kâh pé dùkùle n yo.

Yesu népî gbõnimî yah wilki pi ñ tõ sâhpûlë

13 Sō yólε, Yesu dōkō yɔ̄lì yó yõ, té wāh sō mε nónó tyí, à pè ye. Pè pō ñ tyí.

14 Sẽ ye sō, à yah wilki kène nép̄i gbõnimíne, à p̄i ñ tōnprubile. Ne, pè ne n me pé tnô, pé ne n we n tō pé wey pèpey yo n kõ yïnné.

15 Té tēnwēnole pè kõ nê-á kí fẽ *sétâñ yïni n wilki n pi.

16 Nép̄i gbõnimí nōpi yïni we yò: Simole, Yesu ñmɔ yïn sah Pyerile.

17 Nsyakı ànê ñ gbëndí Nsyõne, pépile, Sebede wënp̄i ye sō. A pépi yïn sah Gbanersyesile, ké yõ ye «nónó-á gbënséntâhkì sō».

18 Andre tō sō mε, ànê Filipe, ànê Bartelemi, ànê Matye, ànê Toma, ànê Nsyakı, nê-á Alfe pídîne. A tahlı Tade, ànê Simole, nê-á sō ñ sú fõ yõ yɔ̄pu sōkō yólε,

19 ànê tō Yisikaryoti Yudasile, nê-á pō vi Yesu náh.

Yesu gbôtân po ne, páh ñne n tẽ n sōkō

20 Képah náh, Yesu de gbô. Tówû tō tuke ñ yõ. Wró ñtẽ náh sō mε ñmɔ ànê ñ *tō sâhpú tyí yõke yõ yõ tẽnε.

21 N gbôtân-á képah noh sẽ, pè yuku wëkì tẽ ne, páh kí kyí à tẽ, té n yo wë tyí ne, ñ lékâm-á fækì, wāh kah mɔ.

Yesu ñ tyí kâhnó yáhnkɔ̄pu yahle n yo

22 Légbíne, *Liyel ñgbò wëkì kwópú nónó-á wil Yerusalémì sōkō, pépi ne nkẽ, *sétâñ yõtẽ

Belsebul-á me Yesu soko. Nmɔ tähkì-á à kɔ, à tẽ we *sétānné n yini n wilki névye soko.

²³ Képah tẽne, à pé ye, té tyah n wékì pé tyí sémírn soko: «Sõ me sétān yòtẽ kí fẽ ñ gbløy yini wilki névi soko?»

²⁴ Yòtɔrí nukú névye-à tyah wẽne n fwo, kéné yòtɔrí náh n mo n pi.

²⁵ Kéte nê névye-à tyah wẽne n fwo, kéné kéte tɔ náh n mo n pi.

²⁶ Sëntẽ ó ye, sétān yòtẽ-à yuku, à ñ tähkì tɔkì, à tyah wẽne n fwo, ñ yòtɔrí kí yíkì, kè náh n mo n pi.

²⁷ Névi yó nítẽ náh fẽ de n pi këtẽnpε tähkì wòkò, kí ñ gbànn yí tɔko, né à náh à tẽ pukubi. Wàh à tẽ pukubi tε gbí nêne, à kí pyé ñ wòkò yí kwel.

²⁸ Mé kélé n yo yé tyí këgbí yõ: Névye-á tyípél nónó pólle n pi, ànê Liyel gbyònó pólle, sè kí fẽ yõ mɔ pè kõ.

²⁹ Ntε, névi nê-à *Liyel Mírkí gbyɔ, kè náh n yõ n mɔ n pi ñ tyí pólle. A kí wú ké soko.»

³⁰ A képah yo sõ pé tyí, päh sõnpí yo ne, sétõ-á me ñ soko.

Nónó me Yesu pi ñ yú ànê ñ yúpyéle

³¹ Képah náh, Yesu-á sõ me nýäh, ñ yúpyé ànê ñ yú pø yini tẽ kéné gbô yah, té ne tekì mɔ à kyi à ye.

³² Tówû sõ me kõ tẽ Yesu mɔ gbí, té pè yo ñ tyí ne, à noh yò, ñ yú, ànê ñ yúpyé-á me kégbó. Päh me ké tyí ne, pé à we.

³³ A mε yo pé tyí: «Nê mε nímɔ yǔnε, ànê nónó mε n̄ yúppyéle?»

³⁴ Képah náh, névye nónó-á sō mε tẽ à mɔ gbĩ, à yõ pè yah kore vi, té yo: «Yé yah, nímɔ yǔ, ànê n̄ yúppyé mε ásô.

³⁵ Névi nê-á Liyel nìvìle n pi, n̄mɔ ye n̄mɔ yúpi, ànê n̄ yǔnε.»

4

Sèmukɔ mîr-ò sèmirkile

¹ Sô yóle, Yesu tõ mε tyah névyelε n kwɔ Kalile yó-ñgbẽ gbòpɔ sɔkɔ. Tówû ñgbẽ yó pɔ à mɔ gbĩ. Pè tnónkàhnó tẽ tyí, à de kɔ tẽ krótókè yó sɔkɔ. Krótókè mè sō mε yo sɔkɔ, té tówû pól mε tẽnólε yóngbalı.

² A sō mε péle n kwɔ tyi náhnáhlε sèmírn sɔkɔ, mε n yo pé tyí n̄ kwónó sɔkɔ ne:

³ «Yé noh! Sô yóle, dí yó sō kyi n̄ swãh, sèmukɔ mîr-ñsah.

⁴ Wäh mε mírnó sɔkɔ, yísyó syikuli wëgbalı sɔkɔ, kèpye pɔ sè yo.

⁵ Yísyó mε syikuli yen kwéy tẽ-ñsah légbĩ yõ, té fi súú. Yen gbi náh sō mε nénpó, képah ye.

⁶ Gbĩ-á pɔ vyãh sè tẽ, sè kɔkɔ. Yãhnì gbi náh sō mε sé tyí, képah ye.

⁷ Yísyó mε kyi syikuli pãn nuyõ. Pãn nópi mε yuku fyãh sé yõ, sè náh tẽ we pye pi.

8 Ntε, yisyó kyi syikili sétah pèpεy səkω. Sépi mε fi, à kyāh palle. Túkù pyenɔ yōgbām pi, túkù tikitõní pi, sé túkù mó lèkwé pι.»

9 Képah náh, à tõ yo pé tyí: «Níkí-á kí mε nê tyí noh noh tẽnε, tẽ ñ níkí sah noh.»

Yesu sémirk yahnó yōlε

10 Yesu-á yal tówû tnô gbí nêne, nónó-á nkēnε ne mε ñnε, pépi ànê ñ *tõ sáhpú népí gbõnimí mε ñnε n pikí n yah sémirkí mè yōlε.

11 A mó yo pé tyí: «*Liyel tõrí tyi nónó-á wōbìnólε, sé pnènó ye yépi tẽ wō kõ, ñte kégbo névye tyí, tyi pól n yo sémirk ó səkω.

12 Képah səkω, pè kí n yah díkídíkí, té pè náh kwâh yó wey n pi.

Pè kí n nohní, té pè náh tir yó pī n pi.

Né képah náh pi, pè náhkí pé pi dùkù vi mō, à pé gbløyne Liyel kõ, té náhkí pé tyípêl yōnmɔnɔ wε.»*

Yesu sémukɔ mím-ò sémirkí yō yo

13 Yesu tõ yō səkω yo pé tyí: «Yé náh sémirkí mè yō pī di? Ntε, yé kí sémirk téló yō pī sō?

14 Sémukɔ mím-olε, Liyel wey ye à n mir.

15 Té névye túkù mε, á kí ne wëgbalı sō, wey-á mir mō nýäh səkω: Pépi-à wey mè noh, nénpó swɔ, *sétãn yōtẽ n pō wey mè wilki pé fōkō.

16 Túkù tõ mε légbí tẽ-ñsaħ sō. Pàh wey mè noh, pě kè fẽ n syi nìvìnìne.

---

* **4:12** 4.12 - Yah n te Yesayi 6.9 ànê 10 səkω.

17 Té pè náh n wey mè yåhnìne n mɔ pé sɔkɔ. Nénpó swɔ névye ye péle. Képah ye, kwlónó-à pé yíni tẽ, képah náh pi, névi-à pè fôh Liyel wey yinne, pě pé náh vi suú Liyel wey kɔ.

18 Túkù mó tõ me, á kí ne pãn tẽ-ñsah sõ. Pàh wey mè noh,

19 kékoyó tyi fɔkɔ sõnɔ, ànê tahrı ànê tyi náhnáh dékè n de pé sɔkɔ. Sépi n pɔ wey mè fyäh, kè náh n tẽ n we pyele n pi.

20 Névye túkù mó me, á kí ne sétah pèpey sõ: Pépi-à wey mè noh, pě kè fẽ n syi, n té pye pi. Túkù pyenɔ yõgbãm pi, túkù tikitõní pi, túkù n mó lèkwé pi.»

Fòtnò ànê sãh sãh dù sémirkile

21 Képah náh, à tõ yo pé tyí: «Névi se kí fẽ fòtnò soh, té kí dù kwinkì mɔ ké yah, képah náh pi, kí kè dah mɔ së së kwâh sétahkì sõ? A náh kè dɔkɔ n mɔ n pi ké sàh-ñsah di?

22 Tir yó ntẽ náh me wɔbìnóle, nê náh n wilki n mɔ n pi kégbó. Sètìñ sõ tir yó ntẽ náh n wũ n pi wækí-ñkëne.

23 Níkí-à me nê tyí noh noh tẽne, tẽ n níkí sah noh!»

24 Té tõ n̄ syi yo pé tyí: «Yáh tyi nónónε n nohnì, yé séle n kyɔmì palle. Yáh no téló tyíle n sãh dù nêne, Liyel kí yépi tɔ tyí sãh n pi kénε dù nukúle, té dòhnìnó ntẽ kí we yépi tyí yõ.

25 Kwâh-á me névi nê tyí, dòhnìnó kí pi n̄ tyí yõ ntõ. Té, névi nê tyí kwâh náh me, kwéy nê-á me tẽ tyí, képah tɔ kí tẽ syi n̄ tyí.»

Sèmirkì nê-á yâh sèmukò finó tyí yô

²⁶ Képah náh, à tõ yo pé tyí: «Yé yah, kwâh nê-á *Liyel tɔrí këtòle: Kè me, á kí ne dí yó sô nê-á sèmukò mir ñ swâh sôkò.

²⁷ A me n dô ò, à me n yah ò, lékâh ànê ké gbîntš, sèmukò n ne me fi, n ne n kyâh, à náh ké dùkùle n pné.

²⁸ Sétâh ye sèmukò mè kô kë fi ké gblöy. Sè këtuke wil à pø dubi pi ywôle, à yî pi.

²⁹ Sâh fyò ko te, sèmukò tòkò gbî-á no, à y nkw kì tòkò kyi tyah séle n kô.»

Mútárdì pi sèmirkile

³⁰ A tõ yo pé tyí: «Á kí f  kwâh nê tòkò kí *Liyel tɔrí dùkù w ki? Képah náh pi, sèmirkì nê me mé kí yâh kí y ne k le?

³¹ Kè me, á kí ne mútárdì pi sô ty . Kè yil  kal sèmukò duke p lle.

³² T , p h k  duku, k  n yuku n p  n pi y hk  ng b ne n kal sèmukò duke p lle swâh sôk . Nte, y ngb n g bek  d , k pye k  f  p  sy  pi k  sôk .»

³³ S  ye Yesu n kw  névyel  sèmirk  m  duke náhnáh sôk . A s  me séle n yâh n y ne s  n hn pu p  p  t ne.

³⁴ A n h s  n yâh pé ty  s m rn m - k ne. T , p h me pé yahle, n m  àn e ñ *t  s hp l ,   s  p l  yah yo n dal n m  pé ty .

Yesu y hp k  y  y n m  y - gb  s k 

³⁵ K  l s  n v ne, Yesu yo ñ *t  s hp  ty  ne, p  y , pé yuku y - gb  kahn ne.

36 Képah sōkō, pè mε yal tówû tnô. Wāh sō mε krótókè nê, ñ tō sáhpú sōkō ñne képah sōkō. Té krótónènó yísyó tō sō mε ñne.

37 Dō, yáhpékè yó kō, à nine n tōkō n mō krótókè sōkō pōpō, kē pō n tyah yúkúnóle nine.

38 Té légbíne, Yesu sō mε sē tē n dō krótókè sōkō náh tñne, té mε ñ yō sah yōsah yō. Képah sōkō, ñ tō sáhpú kyı à yilki mō, té yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, yō-á n tyah pé yōnóle, kē kó mε tirle ñmō tyí ní?

39 Wāh dō yuku, à dirí kō yáhkí yō, té yo yō tyí: «Yīn! Tē syísyí!» Yáhkí nukú yīn, tyah pī súmm.

40 A mε yo pé tyí: «Kū pī, té tiki yé tē sē? Yé náh tōnì sē ñ yō di?»

41 Képah tēne, tiki mε pè kah tē. Pè tyah wēne n piki n yah ne, ne dūkù nê se dí mène, té yáhkí ànê yo tō n sah ñ tyí yō ní?

5

Yesu sétān yīni wilki dí yó sōkō

1 Képah náh, pè kyı yīni tē Kalile yó-ñgbë kahnine, Yerasa tān sétah yō.

2 Yesu-á fyò n tiki krótókè sōkō, nénpó swō, dí yó wil léyâl wró, à pō à yohni. *Sétō sō mε kénë dí sōkō.

3 A sō mε tēnóle léyâl wró. Névi náh sō fē à pukubi n sah n pi kĕy fyéle pólle.

4 Kéyahle, pè nkéne kârn mō ñ gbyéh tyí, ñ té kĕló mō ñ gbân tyí, té à kârn kwokı, ñ té kĕló

kõlì. Käh pi së, ké tähkì náh sô më ñnî yó ñtë sôkô, kí fë à të sah.

5 Ké lékâh, ké gbintô, à sô nkëne n ne n kô n kô léyâl wró ànê ymô sôkô, n ne n de n syi, ñ gblöyne n pi n yô n kô dyêhlæ.

6 Té, wâh Yesu we fíí sôkô, à to po gbètukunô di ñ yah.

7 Té de syi yïnpô ñgbëne ne, Yesu, pé yôtah Liyel pi, kwâh nê se à n yah n kô pé tyí ní? Pâh ñne n ni Liyel yïn yô, à kâh pé fôh.

8 Yesu sô më n yo séto mè tyí ne, à wil dí mè sôkô, képah ye.

9 Té më à pikî yah ne, ñ yïn se sô? A më ne, pé yïn-á Méfwóbé Kwinkile. Pâh më dò, képah-á.

10 Té më à gbah ni ne, à kâh pé yïni wilki kwil mè sôkô.

11 Ké nénpô sôkô, sel kwinki yisyó sô më n yah n yô n kô yôlì yô.

12 Sétâñ nôpi Yesu ni ne, pâh kí wil dí mè sôkô, à yé pé kô, pé de sel nôpi sôkô.

13 A më ké wëkile sè kô. Légbîne, sè më wil dí mè sôkô, té kyî de sel nôpi sôkô. Sel kwinki ye sô sélé, sè kí fë nô sel kèyô kénkôle, té më téyô. Sè núkú to tiki tükütükù, à kyî de yô-ñgbë sôkô, kè kô kè sè yô.

14 Käh pi së, sel nôpi fëpu to sôkô kwil niyô, ànê gbnô sôkô, à kyî ké dùkù yo kô no tyí. Képah tënë, névye po ké nénpô, à po ké dùkù yah, sô-á kè pi.

15 Pè kyi Yesu tnô, té kyi dí mè wε, nê-á sô sétâñ kwînkile déntenóle ñ sôkô. A sô me flo mo kô tê, té me tírr névye tyí kôlε. Kâh pí sê, tíki pè tê.

16 Tir nê-á pí sétâñ nédéné sôkô ànê sel tyí, sé wépú tyah sôlε n yâh pé tyí.

17 Képah sôkô, kwil tân tyah Yesule n ni ne, à yal pé kwil sôkô.

18 Kâh pí sê, Yesu-á n dôkô krótókè sôkô gbî nêne, sétâñ-á wil dí nê sôkô, à tyah ñne n ni ne, à ye pé kô pé ñ sô tê.

19 Ntε, à náh ké wékile à kô, té me yo ñ tyí: «Á syi n kyi gbô! Tê-ñgbë-á ñ nìgbékì sôkô pèpôri ñgbë nê pí á tyí, ñ kyi ké yah yo pé tyí!»

20 Dí mó rityñô ñ syi kyi kélé n yo n kô Kwlobgâm kwil sétâh yô, tir nê-á Yesu pí ñ tyí. Nónó pól-á kélé n nohnî ñ tyí, pé gbân du.

Yayirusi písê yîlkînmôno, ànê pi nê-á tû Yesu fwòmô tyí

21 Képah sôkô, Yesu-á yîni tê yó-ñgbë kahnine krótókè sôkô, à sô me yóngbalı sôkô, té tówû ñgbë yó pô à mo gbî.

22 Légbîne, *Liyel ní-ñsah wòkò yôtë yó yîni tê nénpó, nê yîn-á Yayirusile. Wăh Yesu wε, à gbètukuno di ñ yah,

23 té à gbah ni ne, pé písê lépír-á me n tyah kúnolé. Pâh ñne n ni, à pô kyi ñ gbân sah ñ yô. Képah-à pí, wăh kî de, té kî min wε.

24 Képah sôkô, Yesu me yuku ñne. Té tówû ñgbë sô me ñ sô tê, me à fyâh sah ywô ywô pólle.

25 Nénpó sōkō, sē yó sō mē náhle n yō tyé-níkēnē ye gbōninó.

26 A sō kah kwlo kègbile n gbløy móónó sōkō sènpibü náhnáh tyí. N gbān yī pól sō tyε, té kē náh kwâh wilki n yam sōkō. Kè pyē mē gbe ólē n gbe mō.

27 Pi mè-á Yesu tyí noh nýāh sōkō, à de tówū niyő náh tînnē, à kyi tū n fwòmōn tyí.

28 A sō mē n sō n fokō sōkō nε, pág náhkì wε tū n fwòmōn ó tyí, pé nýân-á náhkì tyε.

29 Wäh mó nukú tū n fwòmōn tyí, nénpó swō, náh yónó tyε. A kē kyɔmì wε n wil sōkō nε, pág dε.

30 Nénpó swō, Yesu pī nε, tähkì yó-á wil pé sōkō. A mē n yah vi tówū niyő, té piki yah nε, nê se tū pé fwòmōn tyí nī?

31 N *tō sáhpú mē yo n tyí nε, à kó mē n yah tówū à mō gbī, mē à fyāh sah ywō ywō pólle, té à tō mē n piki n yah nε, nê se tū pé tyí nī?

32 Nte, Yesu mē vi n gbòplō névye yah. A sō mē kē tyí nε, pé kē pí-ò wε.

33 Képah tēnē, pi mè wil n syah tíkí tyí. Nmō sō pī tir nê-á pī n sōkō. A yuku kyi gbètukunō di Yesu yah, té kē gbī yo dal mō à syah.

34 A mó yo pi mè tyí: «N písē, nímo yō sēnō ye n de mō. Nε n yuku yèvini sōkō, á nýân tyε.»

35 Wäh mē képah yónó sōkō sē, tēntō yó wil Liyel ní-nsah wòkò yōtē dí gbô, mē pō n yo kénē dí tyí nε, n písé-á ku. Nkë, yō se tō mē kē tyí, à tō kwó-ò díne n kwlo nī?

³⁶ Té Yesu náh ñníkí sah képah tẽ noh pé tyí, té mε yo Yayirusi tyí: «Káh tíkí pí, sε ó sε ñ yõ!»

³⁷ Képah tẽnε, päh n sɔkɔ, à náh fẽ syi ne ñ sɔ tẽ, à wil Pyεrì ànê Nsyakì ànê ñ gbẽndí Nsyõ tyí sɔkɔ.

³⁸ Päh kyí de Liyel ní-nsah wòkò yõtẽ dí gbô, Yesu kyí névye wε, pé mε n gbo n mir n kɔ, mε n de n syi.

³⁹ A mε de wòkò, té yo pé tyí: «Kû pí, té yé n gbo n mir n kɔ sε? Piri náh ku. Dónó ó ye à n dɔ.»

⁴⁰ Névye-á képah noh, pè tyah kõle ñne n ko. Képah sɔkɔ, à pé pól wilki wòkò sɔkɔ. Té piri sú, ànê ñ yú, ànê ñ tõ sãhpú népí tõmí ó de ñne piri mé-nsah wòkò.

⁴¹ A mε piri gbõ tẽ, té yo ñ tyí pé kwil wεy sɔkɔ: «Talita kumi!», nê-á pè n ye: «Pípír, mé kélé n yo á tyí, yuku!»

⁴² Ké nénpó swɔ, piri yuku tyah n kɔ. Käh pí sε, kè névye pól gbãn kah du. Légbíne, ñ ye gbõninó ye sõ.

⁴³ Té Yesu mε ké gbah yo pé tyí ne, pé káh yε névye pí ké sɔkɔ, nkë, pè mó yõkelε à kɔ à yõ.

6

Nasareti kwil névye náh sε Yesu yõ

¹ Yesu-á yal ké nénpó, à kyí ànê ñ *tõ sãhpúlε, wăh sõ kyãh kwil nê sɔkɔ.

² *Mí mì yòh sõ-á nɔ, à kyí de *Liyel ní-nsah wòkò, à tyah névyelε n kwɔ. Nónó-á sõ mε n

nohnı ñ tyí, pé náhnah gban du. Pè tyah n yo weh tyí ne, nyah se à we kele, neh se à ko kene lékam àneh tenwenole, à fee gbil meh dùkule n pu nu?

³ Nkẽ, nmo ko sesân sé-ò mene, Mari pidine nu? N yúpyé ko Nsyaku, àneh Yose, àneh Yude, àneh Simole nu? Nmo dosyo ko pé pol wro soko áso nu? Képah sono ye pè ko, pè náh së ñ yo.

⁴ Képah soko, à me yo pé tyí: «*Liyel tento syínyo-ò me gbílkínole névye pol tyí, à wil ñ súfo, àneh ñ no, àneh ñ ketetan tyí soko. Pépi ye ñne n yilo.»

⁵ Képah ye Yesu ko, à náh fee gbil yo ntẽ pu pé tyí, ne yámpú yísyo ó yo náh. A ñ gbo sah pé yo pè ko pè de.

⁶ Té, ñ kwil névye-á yahle senole ñ yo së, kè ñ gban du.

Yesu ñ to sáhpú népi gbonimi to

Képah náh, à yuku gboplo kwlo soko, à kyi névyele n kwo n ko.

⁷ Képah soko, à ñ *to sáhpú népi gbonimi ye, té tyah péle n to ními nímine. Té tenwenole pè ko *setanyo.

⁸ Té me kè gbah yo pé tyí ne, pah n soko pé kolo soko, pè kah kwah yo ntẽ toko, à wil pé ko léplo tyí soko. Pè kah yoke toko, pè kah pilki toko, pè kah po toko dah mo pé yo.

⁹ Pè lékyeh wo dyı, té pè kah fwómolono níno níno mo.

10 Té tō yo pé tyí: «Yâh kyı kwil yó sōkō, té twah nê tyí, yé tē nénpó, kè pō no yé yálnó tyí.

11 Kwil nê névye-à kyı yahle nε, yé káh twah pé tyí, té yahle yé wεy nóhnólε, yâh n wil kéné kwil sōkō, yé yé gbyéh nèngbō kwer n kwe nénpó. Képah kí pi gbáhdyáh dínsáhnólε pé tyí.»

12 Képah sōkō, n̄ tō sáhpú mε sōkō, à kyı tyah n̄ yo n̄ kō no tyí nε, pè pé nn̄ vi m̄.

13 Pè sō mε sétâl náhnáhlε n yīni n wilki névye sōkō, té mε yámpú náhnáhlε n de n m̄, pàh n̄ri tuke te tē tyí.

Wèlnwìlkì-ò Nsyō ku dùkùlε

14 Légbíne, yòtē dí *Yerödi sō mε Yesu tyípínólε n̄ nohní, tir yó náh, n̄ yīn sō mε n̄ gbilki ywō ywō pól sōkō. Túkù ne nk̄, *Wèlnwìlkì-ò Nsyō-á n̄ne, wāh n̄ syı wil lékyî wró, à pō. Képah-á à kō, à tē we gbílnólε n̄ pi.

15 Té, túkù mó nε, *Yeli-á. Túkù tō nε, *Liyel tēntō syínyo-ò yó-á, n̄gbò Liyel tēntō syínyo-ò sō.

16 Yerödi-á sépi pól yónó noh s̄, à nε, Nsyō-á, pàh sō pè kō pè n̄ yō kām, té wāh n̄ syı yuku gbáh!

17 Kègbì yō, Yerödi sō pè kō nε, pè Nsyō tē pukubi dah m̄ wòkònpèkè sōkō. Yerödyadi yīn ye à kō, à képah pi. Yerödi sō pi m̄ tōkō kyile. Té n̄ gbéndí Filipe kyı ye lésō n̄ne.

18 Nte, Nsyō ye sō ké gbile n̄ yo Yerödi tyí nε, à náh yīnε à n̄ gbéndí kyı tōkō.

19 Käh pí sĕ, Yerödyadi sō me Nsyō dyelə n yo, me ñ kònmo-ñsahle n yah n kō. Nte, à náh me ké syō-ñsah wε.

20 Yerödi sō me Nsyō yōlə n syikı, képah ye. A sō me ñ tıkile n pí. A pī ne, wāh me tırr pi kēne Liyel yah. Wāh sō ñ wələle n nohnı, kě ñ fōkō fēkı. Té, ñ wələ tyí sō kah nō ñ tyí.

21 Képah sōkō, Yerödyadi pō syō-ñsah yó wε, Yerödi dúbínó yòh vñpōnō syáh syah sólə. A sō ñ tōrī sōkō nē-ñgbnō ye, ànē ñ méfwóbé yōtämne, à tahlı Kalile yōtäm pól tyí, té yōke ñgbē pí pé tyí.

22 Képah sōkō, Yerödyadi písê de kyi yō yi pé mé-ñsah wòkò. Käh pí sĕ, ñ tyí nō Yerödi ànē ñ náh névye tyí. A me yo pípír tyí ne, wāh kı me kwáhdúkú nē tyí, à kē yo, pāh kı kélé à kō.

23 Té ñ wo ñ tyí ne, wāh kı kwáhdúkú nē tyí yo, pāh kı kélé à kō, kàh kı sō pí pé yōtōrī tónine.

24 Wāh yo sĕ, pípír me wil kyi ñ yú piki yah ne, pé se yñne pé kwâh nē tyí yo ní? Ñ yú mó nukú à syah ne, à kyi yo ñ tyí ne, à Wèlnwilkì-ò Nsyō yōlə pé kō.

25 Képah tēne, pípír nukú ñ syı súú, à pō yo yōtē dí tyí ne, à pō pé kō Wèlnwilkì-ò Nsyō yōlə yëvíkì sōkō nukúnukú yò.

26 Wāh yo sĕ, kē pí yèkwɔrulə yōtē dí Yerödi tyí kègbule. Té, à náh sō me ké tyí ne, pé pé vyāh vi pé wónó yñnné pé náh névye yí yah.

27 Nénpó swō, yōtē dí nukú ñ tyah syíkípú sōkō

ne yó tækì mɔ ne, à kyi Nsyõ yõ kãm pɔ. Kéne dí mó kyi Nsyõ yõ kãm wòkònpèkè sɔkɔ,

²⁸ té pɔ kélé pípír kõ yëvíkì sɔkɔ. A mó kyi kélé ñ yú kõ.

²⁹ Nsyõ *tõ sáhpú-á képah noh së, pè pɔ ñ lékó tɔkɔ, à kyi yĩ léyékì sɔkɔ.

Yesu nérí këyõ nínó kyegbãm kõ yõkele

³⁰ Képah náh, Yesu tõnpiibi pé syi pɔ ñ tnô, à pɔ pé tyipinì ànê pé névye kwɔ dùkù pól yo à wëkì.

³¹ Té légbíne, pòpú ànê sókópú sõ me dò. Yõke yõ yõ wró ntë náh sõ me Yesu ànê ñ *tõ sáhpú tyí. Käh pi së, à yo pé tyí ne: «Yé pɔ, á yuku gbòpɔlε, yé kyi mi yah kwéy.»

³² Pè me de pé yahle krótökè yó sɔkɔ, à gbe mɔ névyelε.

³³ Té névye náhnáh-á pé wε sókó-ñsah, pè n gbe n mɔ së, pè me pí, fí nê-á pè n yuku. Pè núkú wil ywõ ywõ pól sɔkɔ tolóle gbáhkì yõ, à Yesupi dyàh tẽ kyi de nénpó.

³⁴ Yesu-á wil krótökè sɔkɔ, té tówû ñgbë mè wε së, pé yãm à tẽ. Tir yó náh, pè sõ me, á kí ne yipë sõ, fë-ò këne sé tyí. Képah sɔkɔ, à tyah péle ñ kwɔ tyi náhnáhlε.

³⁵ Nví-á pɔ nɔ, ñ tõ sáhpú nɔ de ñ tnô, té yo ñ tyí ne, níví-á syi pɔ nɔ, té tyah mè-á gbènmɔnɔlε.

³⁶ Wäh náh ké wëkile névye kõ, pè kyi yõke yah dwe gbòplɔ gbnɔ ànê kwlo sɔkɔ.

37 A mε yo pé tyí nε, pépi yōkelε pè kō, pè yō. Pè me à piki yah nε, à se nε, pépi yōke dwe pè kō pó pló lègbāmne ní?

38 A mε pè piki yah nε, búrn pló sō se mε pé tyí ní? Nkē, pè kyı yah te. Păh kyı piki yah, pè pō yo ñ tyí nε, búrn pló kwló-á mε pé tyí, ànê yĕnkyo pló nínóle.

39 Képah tĕne, Yesu nε, pè névye pól kō pè kō tĕ tīn tīnnε filkī yō.

40 Névye mó kō tĕ tīn tīnnε, lèkwěkwε ànê tīkīnīnī pó gbām gbāmne.

41 Păh kō tĕ te, Yesu búrn pló kwló ànê yĕnkyo pló nínó nōpi tōkō, à ñ yah yō yīnyō, té wəkī Liyel tyí, té búrn kwōkī pè kō nε, pè dibi névye kō. Té yĕnkyo nōpi tō dibi névye pól kō.

42 Képah tĕne, pé pól yō tō,

43 té pè tō pé búrn ànê yĕnkyo yōnkwlōnō télō tuke mō gbétoló yī gbōninolé.

44 Té nónó-á sō yōke mè yō, pè sō mε díbí népī kèyō nínó kyεgbāmne.

Yesu kō yó-ṅgbē yō

45 Nénpó swō, Yesu ñ *tō sáhpú kyī mō, pè de krótókè sōkō nε, pè yuku pé yahle yó-ṅgbē kahnūnε, Besayida kwil sōkō. Péwō mó tōwū fin mō.

46 Wăh pè fin mō te, à yuku yōlī yó yō, à kyı Liyelle n ni.

47 Lékâh-á mō, krótókè sō mε yō niyō, té ñmō ó mε kēnkwâh yō.

48 Dō, à n tō sáhpú wε, yáhkí mε péle n yohni, pè mε n kwlo krótókè vyónmōnto-n̄sah. Tyah dal gbíne, à tyah n kō n yuku pé tírrle yō yōtah, à n yuku pé kàl-n̄sah.

49 Pāh à wε, à n kō sē yō yōtah, pè we ne, lékó mírkí yó-á, té tyah n de n syi.

50 Pé pól-á à wε sē, pé sām yōkō. Nte, nénpó swō, à yo mō pé tyí ne: «Yé yé nī syāh, nīmō ye. Yé káh tíki pī.»

51 Té de krótókè sōkō pé tnō, yáhkí mó yīn. Ké pī gběndùnīne náhnáh pé tyí.

52 Wāh búrn pī dō gbil nē sōkō, pè náh sōké dūkù pī, képah ye. Pé lékām sōké kah tekī kē pēnōle.

Yesu yámpú dénmōnōle Yenesareti sétah yō

53 Pāh yó-ñgbē kah, pè yīni tē Yenesareti sétah yō, té pé krótókè yīn mō yō vyāh tyí.

54 Pāh fyò n tiki krótókè sōkō, névye nukú Yesu yah pī.

55 Pāh noh ne, wāh mε nýāh sōkō, pè n tyah pé yámpúle n twah pé sē sē yī sōkō ywō ywō pólle, ne n pō n pō n tyí.

56 Yesu-à de nýāh dūkù nē sōkō, kwil ñgbnō ànē kwilpyé ànē gbnō, névye pé yámpúnōle n twah n pō n tyí pé tōwū tükè-ñtān sōkō. Pè n pō n tyah nñne n fal ne, à yε pé kō, pé we tū n fwōmōn vyāh ó tyí. Nónó pól-à fyò we tū n fwōmōn vyāh tyí, pè n mó n dε.

7

Farisiyēnō ñgbò wǎl kólóle

¹ Ső yólε, *Farisiyēnō ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú tukù wil Yerusalem, à tuke mo pɔ Yesu tnô.

² Pè pɔ kè kyɔmì we nε, n *tɔ sáhpú tukù-á me n yõ gbënsillé. Pè náh me pé gbànnε n kãm n wu pé ñgbòtān tyí kõlε.

³ Té, Farisiyēnō ànê *Nsyifunō téló pól sɔ ñgbòtān wěkì mè sàhnólε n kɔ. Pè náh sɔ yõkelε n yõ, né pè náh pé gbànn kãm wu palle.

⁴ Pàh wil pɔ yòh sɔkɔ, pè náh yõkele n yõ pé kãmnwèl-ñkénε. Pè sɔ pé ñgbòtān pi dùkùnó náhnah yisyó tɔ tẽ yíi kègbile, sɔ-á wóhno, ànê pní, ànê késen [ànê sẽ sẽ yínó] wúnó dùkù pèpεyne.

⁵ Képah ye, Farisiyēnō ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú me Yesu piki yah nε, kû se pi, té n tɔ sáhpú náh me ñgbòtān tyi sàhnólε n pi, té n yõ pé gbànn kãmnwu-ñkénε ní?

⁶ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Gbi lésõ me *Yesayi tyí, wăh Liyel wεy nê yo yépi vyεy nini wékípú tyí sɔkɔ. Sẽ ye sɔ à wárki sah kélé: <Kéne névyele, pè nne n gbilki vyäh ó sɔkɔ, té pé ní me fíí nne.

⁷ Nírí nê-á pè n ne n pi nímɔ tyí, nònó ye kélé. Tir yó náh, kwónó nê-á pè n ne n kɔ, névye sàhnó ye kélé, nímɔ tyí náh.»*

---

* ^{7:7} 7.6 ànê 7 - Yah n te Yesayi 29.13 sɔkɔ.

8 Yesu tō yō sōkō yo pé tyí: «Yépí Liyel tyi kōnsàhnóle n milki, n té névye tyí sàhnóle n pí.

9 Yé n gbah n tē Liyel tyi kōnsàhnó yahle, n té yé ñgbò wällé n kō!

10 Sō-á sō *Moyisi yo ne, névi-á yīne à n sú ànē n yūne n gbilki. Képah náh pí, névi nē-à n sú ànē n yú yilo, tē-á yīne kònmoñole.

11 Ntē, yépí névyelé n kwō ne, névi-à yo n sú tyí, képah náh pí, n yú tyí ne, páh sō ne, pé kwâh nēne à kō, páh kélé Liyel kō te.

12 Yé kē gbi syi tē kō ne, à náh tō yīne à tir yó pí n sú tyí, képah náh pí n yú tyí.

13 Kéne pí dùkù sōkō ye, yé Liyel wey pí nònó tirlé yé ñgbò wäll kwónó sōkō. Ané yé n tō sēnkno náhnáhlé n pí.»

Tyi nónó-á névile n silki Liyel yah

14 Képah náh, Yesu n syi tówû ye tuke, té yo pé tyí: «Yé pólle, yé noh ntyí, yé mó pí ne,

15 kwâh yó nté náh n wil kégbo, à n de névi sōkō, té kí fē tē silki. Té, tyi nónó-á n wil névi sōkō, sépi-á n silki nné. [

16 Níkí-à me nê tyí noh noh tēne, tē n níkí sah noh!]»

17 Yesu-á yal tówû tnô, té kyí de gbô gbí nēne, n *tō sáhpú nné n piki n yah sémirkì mè yôle.

18 A me pè syah ne, lékám kē névye se pépi tôle ni? Pè kó pí ne, névi-á kwâh nēne n dah n mo n vyâh, képah náh fē tē silki n pi ni?

19 Ké náh n de n ni sōkō. Käh nkéne n de n kèkùrkì sōkō, à kō à n kyí n wilki n kwe, wàh de

filki. Kéne wey soko ye à yo pé tyí ne, yõkeno pól-á ku fe yõ.

²⁰ Té tõ yo pé tyí: «Tyi nónó-á n wil névi fõko, sépi ye ñne n silki Liyel yah.

²¹ Fõko sõno túkúni nónó-á n wil névi soko, sépi ye à kõ, à ñ minne n pi fõfiki soko, ànê yõbe, ànê kõnmono,

²² ànê syó yõ yíkíno, ànê yõ yúkú-ñkẽ soko, ànê népéke, ànê yívi, ànê sen kú-ñkẽ soko, ànê dyó yóno, ànê névye yõ yíkíno, ànê gblõy gbílkíno, ànê tõ lékãm kẽ soko.

²³ Kéne tyítukúni pól n wil névi soko, à ñne n silki Liyel yah.»

Yesu sétõ yõni wilki népõ sé yó písé soko

²⁴ Képah náh, Yesu yal nénpó, à yuku Tiri sétah yõ. A kyı wõbı twah gbô yó soko. A náh sõ me ké tyí ne, ne pĩ ne, pâh me nénpó. Té, à náh tẽ we wõbı.

²⁵ Nénpó swɔ, pi yó sõ me, *sétõlɛ ñ písé soko. Wãh Yesu tyí noh sẽ, à nukú po gbètukuno di ñ yah.

²⁶ Pi mène, *Nsyifu ne náh sõ ñne. A sõ dubi Siri sétah yõ, Fenisi soko. Wãh po, à sõ me Yesule n ni ne, à sétõ yõni wilki pé písé soko.

²⁷ Képah tẽne, Yesu me yo ñ tyí ne, à ye wẽnpi ñgbò kõ, pè yõ tõ. Wẽnpi yõke náh yõne kè tõko mo pâhnpye kõ.

²⁸ Pi mè mó yo ñ tyí ne, gbi-á, pé Tẽ-ñgbẽ. Nte, wẽnpi-á yõkelé n yõ, yẽnmîr nónó-à n syikuli sétah, pâhnpye ko nkẽne sépile n tõ n yõ n?

29 Képah sōkō, à yo pi mè tyí: «Á wey mè yînné, á syi n to n yuku. Sétô ye wil á písê sōkō.»

30 Kăh pí sĕ, à me ñ syi to yuku gbô, à kyi ñ písê we sĕnólé së së kwâh yõ. Sétô sò wil te ñ sōkō.

Yesu nîkítû màhmàhkì wékí-ò yó de mo

31 Képah náh, Yesu yal Tiri sétâh yõ, à kyi sōkō Sidô kwillé, té pyé Kwlogbãm kwil sétâh kah, à yuku Kalile yõ fînné.

32 Nósyo me nîkítû yó tẽ pø ñ tyí, màhmàhkì wékí-òlé, té me à ni ne, à ñ gbõ sah ñ yõ.

33 Képah sōkō, à dí mè tẽ wil, à gbe mɔ tówûlé, à kyi ñ kèngblɔ dah mɔ dí ní sōkō, té sîn mɔ, à tuke ñ nénpórí tyí.

34 Té ñ yah yõ yînyõ, à mi dɔkō, té yo dí tyí pé kwil wey sōkō: «Efata», nê-á pè n ye: «Yîkî n mɔ.»

35 Nénpó swɔ, dí ní yîkî mɔ, ñ nénpórí de mɔ, à tyah n wækí tírr.

36 Té, Yesu me pè sni ne, pè kâh kélé n yo n kõ névye tyí. Té, wâh péle n sni sõ, pè pyé wânné n mɔ ké yónkõnɔ yõ.

37 Pé gbân kâhdunɔ tẽ tyí, pè tyah n yo wë tyí ne, gbi yõ, ñ tyípínó pól-á me kah ple! Wâh nîkítûbi nîne n yîkî, té kèdyònì nénpórílé n de n mɔ.

¹ Kéne sèpìn sōkō, tówû ñgbé yó tō sō mē tükènmɔnɔlē Yesu tnô. Té yō yō kwâh náh sō mē pé tyí sē, à ñ *tō sáhpú ye, té mē yo pé tyí nē,

² tówû mè yām-á mē pé tē. Pé sèpìn tɔ̄nì-á ànê péwɔlē yò, té yō yō kwâh náh mē pé tyí.

³ Páh kí pè fin mō, pè sōkō kwækile, päh kí kah kwłɔ wěkì yah. Pé túkù-á n wil fíí sōkō.

⁴ Képah tē sōkō, ñ tō sáhpú yo ñ tyí nē, pé se kí fē we nyāh yōkelē gbënni mè sōkō, kí pè kō, pè kí yō tō ní?

⁵ A mē pè pikí yah nē, búrn pló sō se mē pé tyí ní? Pè mē nē, kwärnínó-á.

⁶ Képah sōkō, à tówû kō pè kō tē sétah, té búrn pló kwärnínó nōpi tōkō, à weyne Liyel kō, té sè kwōkì ñ tō sáhpú kō nē, pè syi dibi névye kō. Pè mó sè syi dibi pè kō.

⁷ Yēnkyópī yísyó tō sō mē pé tyí. A wékì Liyel tyí sé tyí yō, té nē, pè sé tō tōkō dibi pè kō.

⁸ Képah tēnē, pé pól yō tō, té ñ tō sáhpú yōnkwlōnō téló tuke mō tōkō yí kwärnínó.

⁹ Té nónó-á sō mē nénpó, pè nō népî kèyō nínó kénkōlē. Képah náh, à pè fin mō,

¹⁰ té mó nukú de krótökè sōkō ànê ñ tō sáhpúlē, à yuku Dalmanuta kwil sétah yō.

Farisiyēnō gbil yah kō Yesu tyí

¹¹ Képah tē sōkō, *Farisiyēnō pō tyah yékâble n pí Yesule, té ñ sôlē n mō n yah nē, à gbil yó pí pé yah, nê-á kè wěkì n pi nē, wăh n wil Liyel tyí.

¹² Képah sɔkɔ, Yesu mɪ dɔkɔ náhnáh, té yo pé tyí: «Kû pi, té kwεy gbĩ névye gbilne n yah n kɔ? Kègbì yõ, mé kéle n yo yé tyí, gbil yó nítẽ náh pè wẽkì n pi!»

¹³ Té yal pé tn̄, à de krótókè, à yuku yó-̀ngbẽ kahniné.

Yesu tɔ sãhpú lékãm tékínóle

¹⁴ Légbíne, Yesu *tɔ sãhpú sɔ pé dyɔ fwɔ yõke tókónóle. Búrn pó nukú ó sɔ mε pé tyí krótókè sɔkɔ.

¹⁵ Képah sɔkɔ, Yesu mε kɛ gbah yo pé tyí: «Yé yé gbløyne n kyomì *Farisiyènɔ ànê *Yerɔdi búrn dɔkɔ dɔkɔ kwâhlɛ.»

¹⁶ Wäh yo sɛ, n tɔ sãhpú yékâb mɔ ne, búrn kɛ yïn-á à kɔ, à képah yo.

¹⁷ Wäh pè kyomì wε, à pè piki yah ne, kû se pi, té pè yékâble n pi búrn kɛ yïnné nì? Pè kó tɔnì mε ké tyí yah wε sɛ nì? Pè kó kɛ pĩ nì? Pé lékãm se mε víkéntûnɔle nì?

¹⁸ Yí-á mε pé tyí, pè kó mε n yah nì? Ní mε pé tyí, pè kó mε n nohnì nì? Pé dyɔ kó mε n kwne nì?

¹⁹ Páh lésõ búrn pló kwlá kwɔkì dibi nép̄i kèyõ nínó kyegbäm kɔ, gbétólá yí sɔ se pè kwel yónkwlonɔle nì? Pè mε ne, gbɔninó-á.

²⁰ A tɔ pè piki yah ne, té páh lésõ búrn pló kwärninɔ kwɔkì dibi nép̄i kèyõ nínó kɔ, tɔkɔ yí sɔ se pè kwel yónkwlonɔle nì? Pè mε ne, kwärninɔ-á.

²¹ Képah sɔkɔ, à yo pé tyí ne, té, pè náh tɔnì mε ké tyí yah wε sɛ nì?

Yesu yíitû yó yíi yíki mɔ Besayida kwil sɔkɔ

22 Yesu ànê ñ *tɔ́ sáhpú-á kyı́ yíni tẽ Besayida kwil, nónsyó pɔ́ yíitû yóle ñ tyí, té à ni ne, à tũ ñ tyí.

23 Yesu mε yíitû mè gbò sɔkɔ́ tẽ, à wil ñne kwil gbòpɔ́, té sín mɔ́ ñ yíi sɔkɔ́, té ñ gbàn sah ñ yṍ, té à piki yah ne, à se mε n yah ní?

24 Yíitû dí ñ yah yṍ, té ne, päh mε névyelε n yah yírkòò, sésân sõ. Té, päh mε n kɔ́.

25 Yesu tɔ́ ñ syı́ ñ gbàn sah dí yíi yah. Kăh pí sɛ́, à fẽ n yah pnepnε, à de. A yíyín pólle n wah ñ pnε wẽ sɔkɔ́.

26 Képah sɔkɔ́, Yesu yo dí mè tyí ne, à sɔkɔ́ ñ gbô, té à káh syṍ kwil sɔkɔ́.

Pyerı́ kè yo ne, Yesu-á Liyel ne tékínmɔnɔle

27 Képah náh, Yesu ànê ñ *tɔ́ sáhpú yuku Filipe Sesari gbòplɔ́ kwlo t̄inne. Päh mε wékì yṍ gbí nénε, à pè piki yah: «Névye tẽ tyí, nímɔlε, nê mε?»

28 N tɔ́ sáhpú ne, túkù-á ne, *Wèlnwìlkì-ò Nsyṍ-á ñne. Túkù mó ne, *Yeli-á. Túkù tɔ́ ne, *Liyel tẽntɔ́ syínyo-ò yó-á ñne.

29 A mε tɔ́ pè piki yah: «Té yépi tẽ tyí, nímɔlε, nê mε?» Képah tẽne, Pyerı́ yo ñ tyí ne: «*Krista ye álε, Liyel-á ne, päh kí nê teki mɔ́.»

30 Képah sɔkɔ́, Yesu pè sni ne, pè káh kè yo ne syah.

Yesu ñ kúnó ànê ñ yúkúnó tyí yo

31 Képah sōkō, Yesu tyah n̄ *tō sāhpúle n kwō ne, *Névi Pi-á yīnē à de yèvyāhrı sōkō náhnáh. Yèwàhnì, ànê *sárká wílkípu yōtām ñgbno, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú-á kī à yahle, té kī à ko n mō n pi. Té, sèpìn tō-ò sōlē, wāh kī yuku.

32 Wāh kéné wey yo dal mō pè syah sē, Pyerı mē à ye kékì, à kyı tyah lékàhle n̄ne n kō.

33 Képah sōkō, Yesu n̄ yah vi n̄ tō sāhpú yah, té lékàhle Pyerı kō, té yo n̄ tyí: «To n̄ tnô, *sétān yōtē! A fōkō sōnō náh mē nukúle Liyel tyílē. Névye tyí kō ye áwō n sō.»

Yesu sō tē dūkùle

34 Képah náh, à mē tōwū ye pō ànê n̄ *tō sāhpúle, té yo pé tyí: «Névi nē-á mē kē tyí ne, pé n̄mō sō tē, tē n̄ gbløy dyóyī tyi ye, à mó n̄ *dahnı twah, à mó n̄mō sō tē.*

35 Sē ó ye: Névi nē-á ne, páh pé minne n pwah n mō, à kī tékì kē sōkō. Té névi nē-á tékì n̄ min sōkō n̄mō ànê n̄vìnì wey sān yīnné, n̄mō min kī pwah.

36 Kè kī tir nē pékì névi tyí, wāh kèkōyō yī pól we, té kī n tékì n pi tyé-ńkē min sōkō?

37 Kwâh nē tē mē névi kī fē kō, kī n̄ min dwe syi sah?

38 Kwey gbí névyelē, Liyel dēl ànê tyípēl pípú ye péle. Nte, névi nē-á sen ku n̄mō tyí, ànê n̄ wey tyí yónóle pépi wró, *Névi Pi tō kī sen ku tē

* **8:34** 8.34 - Dahnı twáhnó n wěkì ne, á á vi sah á min kō kō tēne Yesu tyí kōlē.

yah, wàh sô nêne pô ñ sú gblò sôkô, ànê *yînyô t  nt  bel  .»

9

¹ T   t   ñ sy   yo p   ty  : «M   k  le n yo n dal n m   y   ty   k  gb   y  : Y  pi n  n  -   s  s  , y   t  uk   n  h n ku n pi, t   k   *Liyel t  r   we y  ne, p  nt  n  le. K   k   n pi t  nw  n   ñgbëne.»

Yesu v  nm  n   d  k  l  

² S  p  n k  n  k  -   s  k  nt  n   n  h, Yesu m   Pyer   àn   Nsyak   àn   Nsy   t  , à yuku p  le y  l   ñgb   y   y  . Pépi ó ye s   p   yahle n  np   sôkô. T  , ñ d  k  k   m   vi m   p   yah sôkô.

³ N fl   piki, à n t   p  rp  r. K   névi n  h m   k  k  y   k   f   kw  h y   n  t   piki n pi s  nt  ne.

⁴ K  pah sôkô, *Yeli àn   *Moyisi wil p   yah, m   n y  h àn   Yesule.

⁵ K  pah t  ne, Pyer   m   yo Yesu ty   ne, kw  -   d  , k  h y  ne p   t   ás  . P  h k   y  pyen   t  n   p   ás  , n  k  l   ñm   ty  le, n  k  l   Moyisi ty  le, n  k   m   p   Yeli ty  le.

⁶ Pyer   n  h s   p  , w  h n   yo n pi, k  pah ye. T  ki s   ñm   àn   ñ k  p   n  p   n  m   kah t  .

⁷ P  h m   k  pah sôkô, n  y  rk   y   p   fob m   p   y  . K  ne n  y  rk   sôkô, y  np   y   n wil p   n nohn   ne: «Ñm   n  -   y  , n  m   ñid   P  d   ye ñn  . Y   ne n nohn   ñ ty  !»

⁸ K  ne n   y  , *t   s  hp  -   yah k   p   gb  pl   sôkô, p   n  h t   névi w  . Yesu n  k  n   ó s   w   àn   p  le.

⁹ Păh me yōlile n tiki gbí nēnē, Yesu pè sni nε, păh tir nē wε, pè káh kè yāh névye syah, kè po nō *Névi Pi yúkúnwīlnó tyí lékyî wró.

¹⁰ Pè me snínó mè tē yīn, té mó tō me wēnē n pikí n yah nε, kû se à n ye lékyî wró yúkúnwīlnóle nī?

¹¹ Képah tēnē, pè tyah nñne n pikí n yah nε, kû se pi, té *Liyel ñgbò wëkì kwópú nε, Yeli ñgbò-á yñne à po?

¹² A yo pé tyí: «Yeli ñgbò ye yñne à po tyi pól tō sah. Ntε, kû pi kè wārkı sah *Liyel wey sébēnó sōkɔ nε, Névi Pi-á kí yèvyāhrı pi náhnáh, té pè kí nñne n yilɔ nī?»

¹³ Ntε, mé kélé n yo n dal n mɔ yé tyí nε, Yeli-á po te. Té, névye-á à pi pé dyo dyo tēnē. Së̄ ye sò kélé wārkínsàhnóle Liyel wey sébēnó sōkɔ n̄ tyí yō.»

Yesu sétō yīni wilki wēnpir yó sōkɔ

¹⁴ Képah sōkɔ, păh yīni tē *tō sáhpú téló tnô, pè tówû ñgbé yó wε, pè me pè kore vi, té *Liyel ñgbò wëkì kwópú me yékâble n pi tō sáhpú nòpile.

¹⁵ Névye-á núkú Yesu we gbí nēnē, kè pi pé tyí gbëndùnìnε. Pè to kyı wekì n̄ tyí.

¹⁶ Yesu me n̄ tō sáhpú pikí yah nε, kwâh n̄ yékâb se pè n pi péle nī?

¹⁷ Ntε, dí yó sò me tówû sōkɔ, n̄mɔ yo n̄ tyí nε, kwó-ò dí, păh po pé pídînε n̄ tyí. *Sétō yó-á me n̄ sōkɔ, me à pi këdòkile.

¹⁸ Ké nñne n kwel n min n kō tântâñ pól sōkɔ sétâh. Gbèfòkòpikin̄ n nε n wil n̄ vyâh, té ă n̄

yínile n tah, ànê ñ wil n sòkò. Képah-á, pé pò ñne ñ tò sáhpú tyí ne, pè sétô mè yini wilki ñ sòkò, té pè náh tè we.

19 Képah tènè, Yesu me yo pé tyí ne, Liyel yõ së-ñkë névye, pé se kí tè péle pòpò, kí pò syi gbí nê tyí ni? Pé se kí pè so sah, kí pò syi gbí nê tyí ni? Nkë, pè pò ñne pé kò.

20 Pè mó pò ñne à kò. Sétô-á fyò Yesu we, à piri yike kègbile, à syikì séyah, à n pil n kò gbèfòkòpíkìnìnè ñ vyâh.

21 Képah sòkò, Yesu me piri sú piki yah ne, gbí ne se kè tyah ñ tyí ni? A me yo ñ tyí ne, ñ wènpir gbí dùkù-á.

22 Kèyahle, sétô-á nkëne à tokò n min n dah n mò nyâh, képah náh pi, ni sòkò, ñ kò-ñsahle n yah n kò. Nte, wàh kí fè n tè n pi, à pé yãm yah, à mó pé yohni mò.

23 Képah sòkò, à me yo dí mè tyí: «Máh kí fè n tè n pi wò...! Tyi pól kí fè pi Liyel yõ së-ò tyí.»

24 Nénpó swò, piri sú gbo mò ne: «Mé së ké yõ, té kè me tah ní tyí. N yohni mò ké sòkò.»

25 Képah sòkò, Yesu-á névye we, pè n to n tuke pé yõ së, à dirí kò *sétô mè yõ, té yo ñ tyí ne, ñmò nê-á névile n pi kèdòkì ànê níkitûne, à wil piri mè sòkò! Té à káh tò de yah ñ sòkò!

26 Wâh yo së, sétô me gbo mò, té piri yike kègbile, té mó wil ñ sòkò. Piri nukú pi tè kúnó sõ, fóó névye náhnáh n yo ne, wâh ku.

27 Nte, Yesu me à tè ñ gbò tyí, à yilki sah. Piri yuku yin.

²⁸ Yesu-á de wòkò gbí nêne, ñmɔ ànê ñ tò sáhpú ye sò wǔ pé yahle, té pè me à piki yah ne, kû se pi, té pépi náh tẽ we séto mè yíni wilki piri sòkɔ ni?

²⁹ A me yo pé tyí: «Níri ó sòkɔ ye kéné sétañ dùkù kí fé yíni.»

Yesu tɔ̄ ñ kúnó ànê ñ yúkúnó tyí yo

³⁰ Päh yal nénpó, pè me Kalile kwlole n kah, té Yesu náh sò me ké tyí ne, pè pé mé-nsah pí.

³¹ Tir yó náh, à sò me ñ *tò sáhpúle n kwɔ, té me n yo pé tyí: «*Névi Pi kí n dahbi n pi névye gbo. Pè kí à ko mɔ, té sèpín tɔ̄-ò sòlε, à kí yuku.»

³² Nte, ñ tò sáhpú náh sò me wey mè tyí yah we, té tikí sò me pè tẽ ñ pikinyahnole.

Nê tẽ kal?

³³ Képah náh, pè yíni tẽ Kapernayim kwil sòkɔ. Päh me wòkò sòkɔ gbí nêne, Yesu ñ *tò sáhpú piki yah ne tir nê yékâb se sò pè n pi wëkì yah ni?

³⁴ Nte, pè náh tir we yo. Tir yó náh, pè sò me yékâble n pi wëkì yah ne, pé pí pépi wró nê tẽ-á kal.

³⁵ Képah sòkɔ, Yesu kɔ̄ tẽ, té ñ tò sáhpú népî gbɔnimí ye, té yo pé tyí: «Nê-à me ké tyí ne, pé pi yah yétène, ñmɔ yíne à pi pé no náhtûne, à mó pi tònpile pé tyí.»

³⁶ Képah tẽne, à wënpir yó tẽ pɔ pé niyô. Té à tẽ kôhlí ñ ni yõ, té yo ñ tò sáhpú tyí:

³⁷ «Névi nê-à wënpir mè kénkɔ tẽnó plé ñmɔ yíni yõ, ñmɔ ye tẽ tẽ plé. Névi nê tɔ-à ñmɔ tẽnó

plé, nímo ó náh tẽ tẽ plé: Nte nê-á tekı mɔ nímolę, nímo ye à tẽ plé.»

A sépe náh nêne, á pèrey ne ye ñne

³⁸ Képah sɔkɔ, Nsyõ me yo Yesu tyí ne, pé kwó-ò dí, pépi-á dí yó wε, à me *sétànnę n yñi n wilki ñ yñi yõ. Té, à náh sɔ me pépile. Képah-á pé kɔ, pé ne pé à yñi mɔ ké pínolę.

³⁹ Yesu me yo pé tyí: «Yé káh à yñi mɔ. Névi náh fẽ gbl̄ pi n pi nímo yñi yõ, té kí tõ nímo yñnnę n yikı nénpó swɔ.

⁴⁰ Tir yó náh, á sépe náh nêne, á pèrey ne ye ñne.

⁴¹ Kègbı yõ, mé kélé n yo yé tyí: Yáh pi *Krista tyíle, névi nê-à ni n̄gbíyíne yé kɔ yé wɔ képah yñnnę, ké pèpɔri kí dyah óle à dyah.

Tyi nónó-á yo gbl̄y tẽnó tyí sɔkɔ

⁴² W̄enpì nónó-á së nímo yõ, névi nê-à pé sɔkɔ ne yó yõ yikı dah mɔ tyípél sɔkɔ, kè kí sɔ fõnfõ pè dáh-ñgbẽ toh tẽ yègbı sɔkɔ, pè kyı min dah mɔ yóntí ñgbẽ sɔkɔ.

⁴³ A gbɔ-à n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè kãm n milki, ñ té n kyı n de gbɔ núkúle tyé-ñkẽ min sɔkɔ. Képah kí fõnfõ kal á gbâñ nín̄ kyíndenɔle ní-ñkẽ nyàhnpèkè sɔkɔ. [

⁴⁴ Nénpó sɔkɔ, kèfyõ nónó-á willę n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.]

⁴⁵ A gbáhkì-à n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè kãm n milki, ñ té n kyı n de gbáhkì núkúle tyé-ñkẽ min sɔkɔ. Képah kí fõnfõ kal á gbyêh nín̄ míndahnmɔnɔle nyàhnpèkè sɔkɔ. [

46 Nénpó sōkō, kèfyō nónó-á willε n yō, sè náh n ku, ànē ké nyàhnpèkè náh n ni.]

47 A yī-à n dah n mō ále tyípékè sōkō, kè wilki n milki, ñ té n kyı n de yī nukúlε *Liyel yōtōrí sōkō. Képah kı fōnfō kal á minndahnmōnō yō yī nínóle nyàhnpèkè sōkō.

48 Nénpó sōkō, kèfyō nónó-á willε n yō, sè náh n ku, ànē ké nyàhnpèkè náh n ni.

49 Képah ye, no pól kı tō sah nyàhle, sō-á pnε n pı kélé.

50 Pnεnε, kwâh pèpεy ye kélé. Té ké syīnsyī-à wil ké sōkō, sō mε yé kı tō fē pı kélé, té kè kı tō nō? Yé pnε mō yé gblōy sōkō, yé tē wē tyí yèvñi sōkō.»

10

Yesu-á kwónó nê kō fúr yíkínó tyí sōkō

1 Yesu-á yal nénpó, à kyı Yude sétah yō, té yuku Yurdē yónkahnuñe. Képah sōkō, tówû ñgbē yó tō tuke mō ñ tnô. A mε tyah péle n kwɔ ñgbò tyí kōlε.

2 Képah tēnε, *Farisiyēnō yisyó nō de ñ tnô nε, pé kyı ñ sō mō yah. Té ñnε n piki n yah nε, ké wěkì se mε dī tyí kı ñ kyı fin mō nı?

3 A mε yo pé tyí nε, tir nê se sō *Moyisi yo sah pé tyí nı?

4 Pè mε ne nk̄, Moyisi-á ké wěkì kō nε, wâh á kyıle n fin mō, á ñ fínnmōnō tarfyò sébē pı à kō. A mó à fin mō.

5 Képah tē sōkō, Yesu yo pé tyí: «Yépi kùkùtähkì yīn ye, Moyisi mε ké wěkile yé kō sē.

6 Ntε, kèkoyō mɔ gbíne, dí ànē sê ye Liyel mɔ.

7 Képah ye, dí kí ñ sú ànē ñ yú sah, té kí kyí yégbékè kwro mɔ ànē ñ kyile,

8 té pé nímí kí pí nukule. Képah sɔkɔ, pè náh tɔ n pí n pi nímíne, pè kí pí nukule.

9 Käh pí sɛ, Liyel-á nê kwro mɔ, névi käh kè gbeekí.»

10 Päh de wòkò, ñ *tɔ sáhpú tɔ à pikí yah wey mè yôle.

11 A me yo pé tyí: «Dí-à ñ kyí fin mɔ, té tɔ sê yó tɔkɔ, à tyipékè pí ñ kyí gben tẽ tyí fòfíkì sɔkɔ.

12 Sɛ ó ye tɔ, sê-à ñ pe yahle, té kyí de dí yó tyí, à tyipékè pí fòfíkì sɔkɔ ñ pe gben tẽ tyí.»

Yesu sám mɔ wěnp̄i sɔkɔ

13 Képah tẽne, névye pɔ wěnp̄ile Yesu tyí ne, à ñ gbân sah pé yõ. Té ñ *tɔ sáhpú me tyah dirile n kõ pé yõ.

14 Wäh képah we sɛ, à yo ñ tɔ sáhpú tyí fɔkɔvyâhnì sɔkɔ ne: «Yé ye wěnp̄i kɔ, pè ne n pɔ n pɔ nímo tyí. Yé käh pé yahle n kɔ. Nónó dùkù-á me kéné wěnp̄i sɔ, *Liyel yɔtɔrile pépi tyí ye.

15 Mé kéle n yo yé tyí kègbí yõ: Névi nê-à *Liyel tɔrí fɛ syi nkénɛ wěnp̄ir sɔ, à náh kè we n de n pi pólle.»

16 Képah sɔkɔ, à wěnp̄i tẽ, té ñ gbân sah pé yõ, à sám mɔ pé sɔkɔ.

Tàhdí yó pɔ Yesu tyí

17 Képah náh, Yesu-á n yuku wẽkì yah, dí yó to po gbètukunò di nì yah, té à piki yah ne, kwó-ò pèrey, pé se kí pi sõ, té kí tyé-ńkẽ min we ní?

18 Yesu me yo nì tyí: «Sõ me, té á n ye pèreyne? Ne pèrey yó nítẽ náh me. Liyel ó ye pèreyne.

19 A Liyel tyi kõnsàhnó pí kë, nê-á n yo ne, káh nékókè mɔ, káh fòfíkì pi, káh yïbe yï, káh mìnì sah á ní-ò yõ, káh ne n syikì ne yõ, á sú ànê á yûne n tẽ plε.»*

20 Wăh yo sã, dí me à syah ne, kwó-ò dí, páh me sépinó pólle n pi pé wẽnpir gbí dùkùle.

21 Képah sôkô, Yesu me à yah tyinonô sôkô, té yo nì tyí ne, tyinukú-á yah kwlò nì tyí: A kyí nì gbâñ yî pól yãm, à mó sé pô dibi yãmtãm kô. Képah sôkô, wăh kí yînyõ tahrı we, à mó po pé sô tẽ.

22 Té, dí mè-á képah noh sã, nì yah yikì. A sôkô yèkwɔrì sôkô. Tahrı ñgbë sô me nì tyí, képah ye.

23 Käh pi sã, Yesu nì gbòplò yah kore vi, té yo nì *tô sâhpú tyí: «Tahbì dénólé *Liyel tôrì sôkô, kè me tah dé!»

24 Kéne wey nì tô sâhpú gbâñ du kègbile. Nte, Yesu tô nì syi yo pé tyí: «N wẽnpí, Liyel tôrì sôkô dénó me tah náhnáh.

25 Yâhmíkì dénwilnólé sèndi pwâh sôkô, képah kí fâhfâh kal, tàh dénólé Liyel tôrì sôkô.»

26 Képah tẽ sôkô, pé gbâñ kah du. Pè wẽne n piki n yah pé tyí tyíle ne, nítë, nê wo se kí mó pwah ní?

---

* **10:19** 10.19 - Yah n te Ekisode 20.12-16 sôkô.

27 Yesu mε pè yah, té yo pé tyí: «Névi tě tyí, kè náh fē n pi n pi, té Liyel wō tyí, kè kí fē pi. Nmō tě we tyi pól tyí.»

28 Képah sōkō, Pyerı yo ñ tyí ne, ñtε, pépi-á tyi pól sah ñmō sō tě yīnne.

29 Yesu mε ne: «Kègbı yō, mε kélé n yo n dal mō yé tyí ne, névi nê-à fē syi, ñ kéte, ànê ñ yūpyé, ànê ñ yū, ànê ñ sú, ànê ñ wēnpì, ànê ñ swēy sah nímō yīnne, ànê nìvìnì wey sān yīnne,

30 tě kí sēnknōnō lèkwěkwε we kékoyō mè sōkō. A kí kétlo, ànê yūpyé, ànê yūbí, ànê wēnpì, ànê swēy we. A kí fōhnó tō we, té kí tyé-ńkē min we nísō kékoyō sān sōkō.

31 Nónó-á mε nükúnukú ne gbrole, pé náhnáh kí po n pi n pi ne télóle. Té nónó-á mε nükúnukú ne télóle, pé náhnáh kí po n pi n pi ne gbrole.»

Yesu tō ñ kúnó ànê ñ yúkúnó tyí yo ke tō-òle

32 Yesu ànê ñ *tō sáhpú sō mε wěkì tě n dōkō n yuku Yerusaləmī sōkō. A sō mε n kō ñ tō sáhpú yahle. Légbíne, pé fōkō mε fēkìnóle. Té nónó tō-á mε ñ sō tě, tíkí sō mε pè tě. Képah sōkō, à ñ tō sáhpú nép̄i gbōnimí ye kékí pé yahle, à kyı tir nē-á kí à yīni n tē n pi, kékí yah yo pè syah.

33 A ne: «Yé yah, á we dōkō n yuku Yerusaləmī sōkō yò. *Névi Pi kí dahbı *sárká wílkípu yōtām ñgbnō, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú gbō. Pè kí à mō kū kō, té kí à dahbı Liyel yō sē-ńkēpú gbō.

34 Pépi kí kóle ñne n ko, té kí n sín n mō ñ yō. Pè kí à ko yèföhle, té kí à ko mō. Té, ké sèpìn tő-ò sóle, à kí yuku.»

Nsyaki ànê Nsyō-á nê ni

35 Nsyakí ànê Nsyōne, Sebede wẽnpile, pè no de Yesu tnô, té yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, tir nê-á pé po ní-nsah ñ tyí, páh me ké tyí ne, à kè pi pé tyí.

36 A me pè pikí yah ne, tir nê se pè ne, pé pi pé tyí ni?

37 Pè mó yo ñ tyí ne, wàh kyi yíni tẽ ñ yõtõrí tyah sôkô, à ye pépi sôkô ne núkú tẽ ñ gbôyô sô, ní-ò mó tẽ ñ gbëyînè sô.

38 Képah sôkô, à yo pé tyí: «Kwâh nê-á yé n ni, yé náh kè pi. Yé se kí fê wô ñ wô wô wóh sôkô, kí de wil yèvyâhri sôkô ñ tyí kôle?»

39 Pè me à syah ne, páh kí tẽ wé. A me yo pé tyí: «Gbû ye, yé kí n wô n pi ñ wô wô wóh tẽ wô sôkô, té kí n de n wil n pi yèvyâhri sôkô ñ tyí kôle.

40 Ñte, névi nê-á n tẽ n pi ñ gbôyô ànê ñ gbëyînè sô, képah náh n wil n pi nímo tyí. Kéne tẽ-ñtân kí po névye kô n pi, Liyel-á sè tõ sah nónó yînne.»

41 *Tõ sâhpú népî gbãm téló-á képah noh sê, pé fôkô vyâh Nsyaki ànê Nsyōne.

42 Képah sôkô, Yesu me pé pól ye, té yo pé tyí: «Yé pi ne, sétâh mè yô kwlo yõtäm-á pé kwil tânné n tẽ n sah pé dyo dyo têne, té kwil nê-ñgbnô n mó pé tâhkìlè n sah névye yô.

43 Ñte, yépi tyí náh n pí n pi sε. Gbëntë náhlë, yépi soko nê-à me ké tyí ne, pé pí yòtëne, të ñ gblöy pí yé tònpile.

44 Té, yépi soko nê-à me kí tyí ne, pé yòtòrì yah n kõ, të ñ gblöy pí yé pól yòle.

45 Tir yó náh, *Névi Pi náh pø ne, névye tòle n pí péwɔ tyí. Nmɔ ye pø tò pí yïnnë névye tyí, té kí ñ min kõ névye náhnáh yõ dwe yïnnë.»

Yesu yïtû dí Bartime yí yíkì mo

46 Képah náh, pè yïni të Yeriko kwil. Yesu, ànê ñ *tò sáhpú, ànê tówû ñgbë-á n wil kwil soko gbí nêne, yïtû dí yó sò me ténôle wëgbalı soko, me n ni n syi. Time pídí ye sò ñne, pè n ye Bartimele.

47 Wäh noh ne, Nasareti Yesu-á n soko, à tyah n de n syi ne, Yesu, *Davidi pídí, à pé yãm yah.

48 Képah soko, náhnáh sò me ñ vyâhlë n tû. Ñte, à tò n kah n de n syi ne, Davidi pídí, à pé yãm yah.

49 Képah ténë, Yesu yïn, té ne, pè à ye yah. Pè me yïtû dí ye yah, té yo ñ tyí ne, à ñ ní vi, à mó yuku, wäh me ñne n ye.

50 Dí-á képah të noh, à ñ fwòmò-ñgbë milki, té yoko syíkì ñ gbyêh yõ, à yuku Yesule n yíkì.

51 Yesu me à piki yah: «Kû me á ne, mé pí á tyí?» Yïtû dí me yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, à kè pí, pé tò ne n yah.

52 A mε yo ñ tyí: «Nε n yuku, nímo yõ sēnó ye ñ de mɔ.» Nénpó swɔ, ñ yí yíkì mɔ, à mε Yesu sõ t̄x.

11

Yesu de dùkùle Yerusalemí

1 Păh de n te Yerusalemíne, pè sõ mε yúkeý Betefase ànê Betani kwille, Wólívyê sésân yõlì tnô. Képah sɔkɔ, Yesu ñ *tõ sáhpú sɔkɔ népî ními wilki tõ,

2 té me yo pé tyí ne, pè kyí kwil nê-á pé yahle. Pàh kí kyí yíni tẽ nénpó, păh kí níkwéndyípíri yó wε tóhnmonsàhnóle, névi náh dɔkɔ yah nê yõ. Pè à de pɔ.

3 Té, névi-à kí pè pikí yah ne, sõ se, té pè ñnne n de ní, pè yo ñ tyí ne, ñ yétô-á mε T̄x-ñgbë dí tyí. Té wăh kí ñ syí à tekí mɔ nukúnukú ásô.

4 Képah sɔkɔ, pè mó sɔkɔ, à kyí níkwéndyípíri mè wε tóhnmonsàhnóle kégbó, gbô yó yah, wëkì gbòpo. Pè me à de.

5 Nónó-á sõ me nénpó, pé túkù pè pikí yah ne, kû se pí, té pè níkwéndyípíri mènne n de ní?

6 Képah sɔkɔ, Yesu-á sõ pè tõ sõ, pè képah yo no tyí. No yε pè kõ, pè à de sɔkɔ.

7 Pè me pɔ níkwéndyípíri mènne Yesu tyí. Té pé flɔ mɔ ñ yõ, Yesu kõ à dɔkɔ.

8 Névye náhnáh mó pé flɔ mɔ wëkì yõ. Túkù mó fòkònì kõlì kyéh sɔkɔ, à n mɔ n yuku wëkì yõ sɔkɔ.

⁹ Păh n yuku, nónó-á sō me n kō Yesu yahle, ànê nónó-á me ñ sō tē, pè sō me n gbo n mō, me yo tū ne: «Wosanna, Tē-ñgbē Liyel yīn pi gblò! Nē-á n pi ñ yīn yō, Liyel sām mō ñ sōkō!

¹⁰ A sútó *Davidi tōrí nē-á n pi, Liyel sām mō ké sōkō! Wosanna, Liyel yīn pi gblò yīnyō sōkō.»

¹¹ Yesu-á de Yerusalémi sōkō sē, à kyí de *Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì sōkō. A kè yah kore vi, té ñ syi wil. Képah náh, tyah-á pō n piri, à sōkō ànê ñ tō sáhpú népī gbōnimíne Betani kwil sōkō.

Yesu léplō ye mō sènsoké yó yō

¹² Ké dendalle, păh n wil Betani sōkō gbí nēnε, kwékí Yesu tē.

¹³ Képah sōkō, à me sènsoké yó we fíí mule gbòp ké tyí. A me nō de yah, pye-à kí n we n pi ké tyí. Ntε, wăh yīni tē ké tnō, à kyí kè we mırı ólε. Ké pye pi gbí náh sō nō, képah ye.

¹⁴ Képah tēnε, Yesu yo sènsoké mē tyí ne, ne náh tō ké pye yō n yah n pi pólle. Ntε, ñ *tō sáhpú mó kè noh.

Yesule Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì sōkō

¹⁵ Képah náh, pè yīni tē Yerusalémi. Yesu me de *Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì sōkō, à tyah yī yămpu ànê dwépúle n yīni n wilki. Té pō tūpu tabălnó tu wilki mō, ànê *sárká kèpye yămpu klöle.

¹⁶ Té, à náh fē syi vyó néte yó nítē kō, à de kah Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì sōkō.

17 Té tyah péle n kwɔ, mε n yo pé tyí: «Kè náh mε wárkínsàhnóle ne, <nímo Liyel wòkò kí n ye kèkoyó kwlo kwlo pól névye níri pí-nsahle> di? Té, yépi mε po kè pi névye yõ vïnsyikipu tẽ-nsahle..»*

18 Képah tẽne, *sárka wïlkípu yõtäm ñgbnø ànê *Liyel ñgbò wëkì kwópú-á kè noh së, pè tyah Yesu kònmo-nsahle n yah n kõ. Té, n tíki sõ mε pè tẽ, tir yó náh, n kwónó tyí sõ mε nō tówû tyí.

19 Képah sôko, gbiyí-á de, Yesu ànê n *tõ sâhpú wil kwil sôko.

Sènsóké séswâ kókónóle

20 Ké dendal séngbõle, päh po n sôko, pè sènsóké mè we kókónóle, à po syi ké yâhnì tyí.

21 Pyerí dyó-á to kõ kélé, à yo Yesu tyí ne, kwó-ò dí, wâh sõ léplø ye mo sènsóké nê yõ, à yah, ké pól-á kôko.

22 Képah sôko, Yesu yo pé tyí ne: «Yé së Liyel yõ.

23 Kègbì yõ, mé kélé n yo yé tyí: Névi kí fë yo yõlì ñgbë mè tyí ne, kè yuku yal ásô, kè kyù n syikì n de pnë yo sôko. Të-à mε n sõ nkëne tòtò n ni sôko, té mε së yïí ké yõ ne, páh nêne n yo, kâh kí pi, kè kí mó ntyïno pi së n tyí.

24 Képah ye, mé kélé n yo yé tyí: Yáh kwáhdúkú nêne n yah n kõ Liyel tyí níri sôko, yé së ké yõ ne, yáh ké we te. Kè kí ntyïno yé kõ.

---

* **11:17** 11.17 - Yah n te Yesayi 56.7 sôko.

25 Anê tõ, wâh yuku yîn n tyah nírí pínóle, té á ní-ò-à më pi de á tyí, kè yõ mõ à kõ. Képah-à pi, yé sú Liyel nê-á yînyõ, à kí yépi tõ tyipêl yõ mõ yé kõ. [

26 Nte, yépi-à névye tyipêlle n yõ n mõ péle n kõ nkéne, yé sú Liyel náh yépi tõ tyí yõ n mõ yé kõ n pi.]»

Nê wěkile Yesu kõ, à tyi nôpile n pi

27 Yesu ànê ñ *tõ sáhpú-á pé syi kyí Yerusalémì sôkõ, wâh më n kõ *Liyel wòkò ñgbë kéntahkì sôkõ gbí nêne, *sárká wìlkípu yòtäm ñgbnõ, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê yèwàhnì põ ñ tyí.

28 Té më à piki yah ne, nê yîn yõ se à n pi tyi nôpile ní? Nê se à kõ ké wěkile ní?

29 A më yo pé tyí: «Mé kí tir nûkú óle yé piki yah. Yáh kí ké yah yo ñ tyí, nê yîn yõ-á më n pi tyi nôpile, më kí kè yo yé syah.

30 Yépi të tyí, nê tekí mõ Nsyõne, à põ névyele n *wel n wilki? Liyel se, tî névye se? Yé yo ñ syah.»

31 Képah sôkõ, pè tyah n yo wě tyí ne, páh kí ne, Liyel-á tekí mõ ñne, wâh kí ne, té kû se pi, té pé náh së ñ yõ ní?

32 Pé náh se mó tõ fë n yo n pi ne, névye-á tõ ñne... Pè sô më tówû tikile n pi, képah ye. No pól sô më n sô ne, Nsyõne, *Liyel tëntõ syínyo-ò kègbí-á sô ñne.

33 Képah sôkõ, pè Yesu syah ne, pé náh pî. N tõ mó yo pé tyí ne, nê yîn yõ-á pé tyi nôpile n pi, péwõ tõ náh mó kè yo pè syah n pi.

12

Dìvẽ sésân swāh tɔ́pú népēl sèmirkile

¹ Képah náh, Yesu tyah n yāh pé tyí sèmirk sōkō ne nké: «Dí yó ye lésō dìvẽ sésân sō, té kékí mō kē kore vi. Té kyí tédáhkì yó yō swō yó tū, dìvẽ sésân pye yíki-nsahle. Té me duke syíkípú tē-nsah mō. Képah náh, à swāh tɔ́pú tōkō, à pō swāh mē dahbī pé gbō, té pyé sōkō kóló.

² Sé pye gbe gbí-á pō nō, à n tōnpi yó tekí mō dìvẽ sésân swāh tɔ́pú nōpi tyí ne, pè pé tyí dìvẽ sésân pyele à kō, à pō pé kō.

³ Képah tēne, dìvẽ sésân swāh tɔ́pú nōpi tēntō dí tē ko, té à fin mō, à sōkō n gbō kókóle.

⁴ Swāh néte tō tōnpi yó tō. Pé tō kyí n̄mō tō ko, té à mukí n yō sōkō, té n̄ne n gbyo.

⁵ Swāh néte tō n̄sy n̄n̄i yó tekí mō n tō. Nmole, pè n̄mō ko mō, té sēnkō pí pé náhnáh tyí: Pé pé túkù ko, té pé túkù ko mō.

⁶ Ne núkú nē-á sō wū sètē dí tnō, n̄mole, n̄ n̄idé Pídí ye. A n̄mō tekí mō pé tyí téyne, té me n sō ne, pāh kí pé pi wō yah sen ku.

⁷ Nte, swāh tɔ́pú nōpi-á à wε, pè tyah n yo wε tyí ne, pè yah, n̄ gbēyōpi-á n pi yò. Pé pō, pé à ko mō. Gbēkí mó pí pépi tyíle.

⁸ Té dí pídí tē ko mō, té à tōkō kyí milki dìvẽ sésân swāh kahnine.»

⁹ Képah sōkō, Yesu pè piki yah: «Sō me dìvẽ sésân swāh néte kí pō n pí n pi? A náh pō dìvẽ sésân swāh tɔ́pú nōpi pól ko mō, té kē dahbī n pi nōsyó gbō di?

10 Yé náh kè kar yah *Liyel wεy sεbε sōkō di?
 Kè mε wārkínsàhnóle nε:
 <Wòkò mópú-á dákì nε yahle,
 képah pō pí dágħbílε, wòkò dágħbenne.

11 Képah n wil Tε-ñgbε tyí.
 Té ápi tyí, gbendùnì tir ye kélé!»*

12 Képah sōkō, *Nsyifunç yōtām tyah Yesu tε-ñsahle n yah n kō. Tir yó náh, pè sō pī nε, pépi yō-á à mī sémirkī mènε. Té, tówu tikí sō mε pè tε. Pè mε yε n yō, té sōkō.

Wromenç yōtε ñgbε móri tyíε

13 Képah náh, pè *Farisiyēnç ànē *Yerodi náh névye túkù wilki tekī mō Yesu tyí nε, pè kyi à mō yah pikinyahnc sōkō.

14 Pè pō yo n tyí nε, pé kwó-ò dí, páh pī nε, gbi ó kókó-á nìmc n nε n yo. A náh tikile n pī névi yah. A náh névile n wah névi sōkō. Wāħ għile névyel n kwø Liyel wékì yō. Képah-á pé kō, pé nε, pé à piki yah: Kè se yīnε pé mórlie *Wromenç yōtε ñgbēnε n kō, tī kè náh yīnε? Pé se séle n mō, tī pé káh sè mō?

15 Nte, Yesu sō pī nε, nē-á pè n sō, képah náh pè n yo. Kāh pī sē, à yo pé tyí nε, sō se pī, té pè péle n mō n yah nī? Pè pō pō mè núkúle, pé yah.

16 Pè mε pō núkúle à kō. A mε pè piki yah nε, nē yah se, ànē n yīnnε wārkínmōnōle kē yō nī? Pè à syah nε, Wromenç yōtε ñgbε-á.

---

* **12:11** 12.10 ànē 11 - Yah n te Yigħinu 118.22 ànē 23 sōkō.

17 Képah tĕnε, à yo pé tyí nε, pè Wromεnō yōtĕ
n̄gbēnε n kō ñ tyílε, pè mó Liyelle n kō ñ tyílε.
Képah sōkō, pé gbān du ñ wεy mè dūkùlε.

*Sadusēnō Yesu piki yah lékyî yúkúnwîlnó tyí
yō*

18 Sadusēnōlε, nōsyó ye nónó-á nε, lékyî náh n
yuku n wil n pi. Pé tukù pō Yesu tnô, té à piki
yah nε nk̄e,

19 kwó-ò dí, *Moyisi-á Liyel tir kōnsàhnó mè
wârkı sah pé kō nε, dí n̄e tyí gbēndí-à mε, té tē
ku, té ñ kyı sah pi kēnε, ñ gbēndí mè-á ȳnε à
pékúsê mè tōkō. A wēnp̄i dubi à kō, nónó-á k̄i pō
n pi n pi ñ nénkyí dí náhne.†

20 Té, dīnp̄i yísyó-á sō mε nép̄i kwârnimi pé yú
tyí. Nénkyí tē-á sē tōkō, té ku, té ñ kyı sah pi
kēnε.

21 N sō syı mε pékúsê mè tōkō. N tō pō ku, té à
sah pi kēnε. Tō-ò tō tyí pō pi s̄e.

22 Sēnt̄ ó-á pi pé no téló pól tyí. Té nép̄i
kwârnimi nōpi pól-á ku pi kēnε. Pé kúntenō náh,
pi mè tō pō ku.

23 Kàh pi s̄e, lékyî yúkúnwîl sōlε, pàh yuku,
pi mè se k̄i pi n̄e tyílε n̄? Tir yó náh, pé nép̄i
kwârnimi pól-á à p̄i s̄e.

24 Képah sōkō, Yesu yo pé tyí: «Liyel wεy
p̄i-nk̄e, àn̄e Liyel tēnwεnō p̄i-nk̄e ȳn náh yéle
pilkínō sōkō di?

---

† **12:19** 12.19 - Yah n tē Deteronōm 25.5-10 sōkō.

25 Lékyî yúkúnwîl sóle, sê tókókì náh mε, pε dékè náh mε. Névye kí mε, á kí ne *yînyõ těntõbe sô pal tě-ñnsah.

26 A yuku lékyî yúkúnwîlnó tyí sôkɔ: Yé náh kè kar yah Moyisi sébë sôkɔ, fí nê-á dukuni tyíle n yo, nê-á sô nyàh lépôle ké sôkɔ di? Kè mε wârkínsàhnóle nénpó ne, Liyel-á yo Moyisi tyí: <Nmɔ ye Abrahm̄ Liyelle, ànê Yisak̄ Liyelle, ànê Yakɔb̄ Liyelle.>‡

27 Vye Liyel ye ñne, lékyî Liyel náh. Së̄ ye yélε kâhnpilkintenóle yò.»§

Liyel tyi kõnsàhnó sôkɔ nê-á gblò kal

28 Képah sôkɔ, *Liyel ñgbò wëkì kwó-ò dí yó kéné yékâb noh. A kè wε, Yesu tě we kè yo plε Sadusë nópi tyí. A mε nɔ de ñ tnô, té à piki yah ne, Liyel tir kõnsàhnó nê tě se kal sé pólle ní?

29 A mε yo ñ tyí: «Liyel tir kõnsàhnó nê-á kal sé pólle, képah we yò: <Á níkí kwɔ, Yisrayel: Ápi Të-ñgbë Liyelle, nmɔ nukúní ó ye Të-ñgbë Liyelle.

30 N tyí yînε kè nɔ á tyí á ní pólle, ànê á min pólle, ànê á fôkɔ sôñc pólle, ànê á tâhkì pólle.>*

31 Ké ní-ò we yò: <Á ní-ò tyí yînε kè nɔ á tyí á gblöy tyí kôlε.>† Liyel tir kõnsàhnó yó ntë náh tɔ̄ kal sépi nínóle.»

‡ **12:26** 12.26 - Yah n te Yekisodi 3.6 sôkɔ.   § **12:27** 12.27 - Nónó-á ku sôkɔ di móñóle, kâh yo ne, Liyel-á pí pépi Liyelle, képah n wëkù ne, pâh me min sôkɔ. Tir yó náh, Liyelle, kyñ Liyel náh ñne.   * **12:30** 12.29 ànê 30 - Yah n te Deteronóm̄ 6.4 ànê 5 sôkɔ.   † **12:31** 12.31 - Yah n te Levitiki 19.18 sôkɔ.

32 Wăh yo sĕ, Liyel ñgbò wĕkì kwó-ò dí me yo ñ tyí ne, kăh ple, pé kwó-ò dí! Tyi nónó-á à yo, gbi-á séle. Tĕ-ñgbëne, ñmɔ nukúní ó-á Liyelle. Liyel yó náh tő me ñmɔ tyí náh.

33 Nmɔ tyí-á yûne kè no á tyí á nı pólle, á foko sõnɔ pólle, á tăhkì pólle. Anê á ní-ò tyí mó no á tyí á gblöy tyí kôle. Képah-á kı ple kal á yípë ko suke Liyel kɔ *sárkálε, ànê sárká duke téló pólle.

34 Képah soko, Yesu kè we ne, ñ lékäm-á no, à ké yah we tő sah yo. A yo ñ tyí ne, à náh me fíi *Liyel tɔrílε. Képah náh, névi náh tő fë syi à piki yah tir yóle.

Liyel ne tékínñmɔno n pi Davidi náh nene dùkù nêne?

35 Yesu sɔ me névyelε n kwɔ *Liyel wòkɔ ñgbë kéntähkì soko, té me n yo ne, sɔ se pi, té *Liyel ñgbò wĕkì kwópú n ne n yo ne, *Kristale, nê-á Liyel ne, páh kı tekı mɔ, ñmɔ-á kı pi *Davidi náh nene nı?

36 Tir yó náh, Davidi ntë sɔ kè yo *Liyel Mirkí gbò yɔ nε,

Tĕ-ñgbë Liyel-á kè yo péwɔ Tĕ-ñgbë tyí ne:

«Kɔ tĕ ñmɔ gbɔyɔ sòle,

mé kı á sépébí pi

á gbáhsúkile.»‡

37 Davidi ntë-à ñne n ye ñ Tĕ-ñgbëne, kè kı pi sɔ, té à kı po n pi Davidi náh nene? Légbíne, tówû ñgbë sɔ me wey mène n nohnı Yesu tyí nìvìnì soko.

---

‡ **12:36** 12.36 - Yah n te Yigbinì 110.1 soko.

Yesu ne, pè pé gblɔynε n kyɔmι Liyel ñgbò wɛkì kwópúlε

38 Wăh me névye kwónó sōkō gbí nêne, à yo pé tyí: «Yé yé gblɔynε n kyɔmι *Liyel ñgbò wɛkì kwópúlε. Fwòmɔn ñgbnɔ mónkɔnkɔnɔ tyí nɔ pé tyí. Pé n ne me ké tyí ne, névye ne n tɔ n sah n wɛkì pé tyí tówû tükè-ñtǎn sōkō.

39 Pě tě-ñtǎn ñgbnɔlε n yah n kɔ *Liyel ní-ñtǎn vì sōkō, n té né-ñgbnɔ tě-ñtǎnnε n yah n kɔ yōke ñgbnɔ yő-ñtǎn sōkō.

40 Nte ne n syikì pékúsyo yő, pé gbǎn yîlε n syi yǐnví sōkō. Nte nírile n pi yōsëkìlε ne, névye pé wε. Sē ye pé tukey kí tuke képékè yó.»

Pékúsê yām ne yó nìvì pólε Liyel kɔ

41 Légbíne, Yesu sō me kɔnténóle Liyel wòkò yah, pó dáhnmc-ñsah kwâh gbòpɔ, té névye pó dáhnmc dùkùlε n yah. Tahbi náhnáh sō me pó náhnáhlε n dah n mɔ n pɔ.

42 Dō, pékúsê yām ne yó pɔ, pó pló nínó dah mɔ. Sè sō me núkú núkúnɔ nínó ólε.

43 Képah sōkō, Yesu n *tɔ sáhpú ye, té yo pé tyí: «Kègbì yő, mé kéle n yo yé tyi, pékúsê yām ne mè-á pó nê dah mɔ kwâh sōkō, kè kal névye pól tyílε.

44 Tir yó náh, no pól pó yő dòhnònó ye, pè dah mɔ. Nte, ñmɔ ànê n yām tóle, ñ sahki pól ye à dah mɔ, wăh ne pɔ nê tɔ yő n pi.»

13

Yesu Liyel wòkò ñgbë sónó tyí yo sah

¹ Yesu-á n wil *Liyel wòkò ñgbë kéntáhkì sòkò gbí nêne, n *tò sáhpú sòkò ne yó me à syah ne, kwó-ò dí, à vì ñgbnö nòpi mò dùkù tènë n yah, dyéh pèpløle dé!

² Yesu me yo n tyí: «Á vì ñgbnö nòpi móñó we kè! Sé pól kí po sekì. Dáhkì núkú ntë náh n wü n pi ké ní-ò yõ.»

³ Képah náh, Yesu kyı kõ tẽ Wólívyê sésân yõlı yõ, Liyel wòkò ñgbë yèsreynë. Wäh me nénpó, Pyeri, ànê Nsyahkì, ànê Nsyõ, ànê Andrepi po pé yahle, té à piki yah ne,

⁴ gbí nê se tyi nòpi pól kí n pi n pi ni? Nkë, à yo pé syah. Tyi nónó se kí sé pi gbíne pé wëki ni?

Yevyâhri tyah gbíne

⁵ Képah sòkò, Yesu tyah n yo pé tyí: «Yé yé gblöyne n kyomì, ne káh yé pilki.

⁶ Névye náhnáh kí po nímo yín tókò n pi, té kí ne, pépi-á *Kristale. Pè kí névye náhnáh pilki.

⁷ Yâh mál tyíle n nohnì gbí nêne, yé gbòplø ànê fí sòkò, yé káh ye tíkí yé tẽ. Sépi ye yínse sè pi. Nte, képah náh tõnì kèkôyô tyénóle.

⁸ Kwil yó kí yuku kwil yóle n two, yõtë yó kí yuku yõtë yóle n two. Té, sétah syahri kí me n pi tyahnó túkù sòkò, ànê kwékile. Kè kí me, á kí ne sê kúrkì tẽ gbí yónó sõ.

9 Képah ye, yépi tẽ wõlε, yé yé gbl̄yñe n kyom̄. Tir yó náh, névye kí yéle n tẽ n kyí n põ tukey tukè-ñtãn sôkõ. Pè kí yéle n ko *Liyel ní-ñtãn vì sôkõ, té kí yéle n tẽ n kyí n põ yõtãm ànê yõtãm ñgbñõ tyí nímo yïnnë ne, yé pi nímo tarfyõnõle pé yah sôkõ.

10 Té sépi-à pôpô ne n pi, nìvìnì wey sãñ ñgbò yïnnë ké ne me yo kõ kèkøyõ kwlo kwlo pól névye tyí.

11 Nt̄e, pâh yé tẽ n yuku pé gbõ dáhbí-ñsah, yé kâh tõnì yé fôkõle n sõ, yâh ne tyi nónó yo n pi. Tyi nónó-à de yé fôkõ légbíñe, yé kí sépi yo. Tir yó náh, tyi nónó-á yé kí n yo n pi, sè náh n wil n pi yépi tyí, sè n wil *Liyel Mirkí tyí.

12 Névye kí pé yûpyé gbâhlε n dε n mõ ne, pè pè ko mõ, súbí tõ kí n pi sëntëne pé wënpõ tyí. Wënpõ tõ kí pé dûbípûle n fwo, kí péle n dah n mõ kû sôkõ, pé ku ku t  ne.

13 Névye pól kí yé we mõ nímo yïnnë. Nt̄e, névi n  -à n tah sah, à po no kí tye gbí tyí, t   kí pwáhnm  nõ we.»

Y  vy  hri ñgbëne

14 Képah sôkõ, Yesu tõ yõ sôkõ n weyne - nt  , wey m   k  rpu y  ne p   ké d  kù p  . A ne: «Yé kí y  k  n   pí-   képék   we f   y  , à náh s   y  ne t  n  le ny  h sôkõ. Légb  ne, nónó-à me Yude, p   y  ne p   to de ym   sôkõ.

15 Névi n  -à me gb  n  n yõ, t  -à tiki, à kâh ne, p  h n de kwâhlε n t  kõ pé w  k  .

16 Nê-à se mε swāh sōkō, à káh nε, páh pé syi
n yuku fwòmò-ñgbë tókó-ñsah pé tînnε.

17 Té kéné sèpìn kí pí tyípékèle syó kûrn nétañ,
àñê yõkí nétañ tyí.

18 Képah ye, yé Liyelle n ni, kè káh pí ki sōkō.

19 Tir yó náh, kéné sèpìn kí pí yèvyâhri ñgbënenε,
nê kénkõ náh we yah, Liyel-á kèkõyõ mō sõ, à pø
syi nukúnukú tyí. Anê sënkõ náh tõ we n yah n
pi.

20 Ntε, Liyel ntë-à mε kē yáhntøkō-ñkëne nε,
páh kí wïlkïnó pí kéné sèpìn sōkō, ñnñ yó ntë
min náh náh n wil n pi kē sōkō. Ntε, wăh nónó
yah tøkō pí ñ tyílε, pépi yïñ ye à wïlkïnó pí kéné
sèpìn sōkō.

21 Képah ye, névi-à yo yé tyí nε, yé yah, *Krista-
á mε ásô, képah náh pí, wăh mε wró mè, yé káh
së të yõ.

22 Tir yó náh, mìnyobe túkù kí n wil n pi, té kí
nε, pépi-á Kristale. Túkù kí mó tõ wil nε, pépi-á
*Liyel tëntò syinyopule. Pè kí gbił duke dukelε
n pi, kí n yah n kõ Liyel névye yáhntøkønø ntë
pilki-ñsahle, pàh náh fë n të n pi.

23 Képah ye, yépi të wølε, yé yé gbljynε n
kyomí. Mé ye sé pól kwâh yo sah yé tyí.

Névi Pi pónólε

24 Kéné sèpìn sōkō, yèvyâhri mè sókóntenø
náh, gbí kí pí fëntûnε, ñwõ náh tõ n piki n pi,

25 ñwõ képye kí wil yïnyõ kí syiküli, yïnyõ
tähkìnó kí yike.

26 Ké légbíne, yé kí *Névi Pi we, à kí n pi nýírn wró ñ tähkì ñgbë ànê ñ gblò sôkô.

27 A kí *yînyö tëntöbe tekí mo kèkøyö yey yey pól sôkô, pè kí ñ névye yáhntökönç tuke mo, à tökô yô mè tyí, á pô syi yô mè tyí.

Kwónó nê-á kô sensóké tyí yô

28 Yé kë pî kwónó nê-á sënsóké n kô: Ni-à me n kô ké yìngbâñ sôkô, kë mi pi, yé n pî ne, ki de gbí-á nô.

29 Sënkô-ó ye: Yáh tyi nôpi we, sè n pi, yé pî ne, *Névi Pi pónó-á de te, wâh me yûkøy.

30 Kègbü yô, mé kélé n yo yé tyí, kwey gbí névye pól náh n ku n te n pi, né tyi nôpi pól náh pi.

31 Yînyö ànê sétah kí pô sôkô, ñte nímo wëlo náh n sôkô n pi pólle.

Liyel ó ye kèkøyö tyë sôle n pñe

32 Té ké lésôle ànê ké gbíne, ñnî yó nítë náh kë pî: *Yînyö tëntöbe náh kë pî, Liyel Pi nítë tó náh kë pî. Sú nûkúní ó ye kë pî.

33 Yé yé gbløyne n kyomí, yé mó ne n yah. Tir yó náh, yé náh ké pô gbí pî.

34 Kè me, á kí ne dí yó sô n sôkô kóló, té ñ fô dahbü ñ tëntöbe gbô. A pé pól ne nûkú nûkú wëki pé tânnë, té yo gbô syíkí-ò tyí ne, à káh ne n do, à ne n yah.

35 Képah ye pi yépi tó ne n yah, tir yó náh, yé náh gbóntë pô sô pî: Kè kí pi nívñe ní? Kè kí

pí lénile ní? Kè kí pí sní gbo gbíne ní? Kè kí pí séngbôle ní?

³⁶ Wàh n pi, à káh pó yé we tẽ døy sôkô.

³⁷ Nte, nê-á mé n yo yé tyí, mé kélé n yo no pól tyí: Yé ne me n yah.»

14

Nsyifunç yòtäm me Yesu kònmo-ñsahle n yah n kõ

¹*Pakí syáh-á n tyah yínintënole, ké téy sô wû sèpìn níní, té Pakí ànê së-ñkë búrn syáh kí n syah n pi. Légbíne, *sárká wílkípu yòtäm ñgbno ànê *Liyel ñgbò wëkì kwópú sô me Yesu tẽ-ñsahle n yah n kõ yínní sôkô, nì kònmo mò tëne.

² Pè sô me n yo wë tyí nè, pé náh fë tir mè pi n pi syáh syáhnó sèpìn sôkô, käh kí fë kwil névye fôkòvyâhnì yilki mò kègbile.

Sê yó pô làsèkwël mò Yesu yô

³ Ké lésôle, Yesu sô me Betani kwil sôkô, *tótë dí Simo gbô sôkô. Wàh sô me yónó sôkô gbí nêne, sê yó de yuku pé tnô níri so pèpey yólé, làsèkwël dan tahle ké yínné. A ké yah yíkí mò, té ké kwé mò Yesu yô.

⁴ Nónó-á sô me nénpó, kè náh sô nô túkù tyí. Pè yuku n yo wë tyí nè, kû se pi, té à làsèkwël mè yíkí sê ní?

⁵ Käh kí sô fë yãm, kí kah pô pló kyetõní yô, té kí séle yãmtäm kõ. Té me pé fôkô vyâh pi mène kègbile.

6 Ntε, Yesu mε yo pé tyí: «Yé yε n̄ yō! Kû pι, tε yé n̄ yahle n vyāh? Tyi pèpεy ye à pι n̄m̄o tyí s̄e yō.

7 Ntε, yāmtām kι mε àn̄ē yéle sōmesō. Yé kι fε pèpεrile n pι pé tyí, kàh n̄o yé tyí gb̄i n̄enε. Ntε, n̄m̄o tε wō náh n mε n pi yéle sōmesō.

8 Pi m̄e pι pι tε ye à pι. A kwāh tε lāsèkwēl m̄o n̄m̄o wil yō. A k̄e tō sah te diki sōkō dāhnm̄o yīnnε.

9 Mé kι k̄e yo yé syah k̄egb̄i yō nε, k̄ekoyō pól sōkō, n̄ivinì wεy sān-à n yo n̄yāh, pi m̄e-á n̄e pι, k̄epah tō kι n yo. No dyo kι n kwne n tyīle.»

Yudasi vīnōle Yesu náh

10 Yudasi Yisikaryotile, Yesu *tō sāhpú n̄ep̄i gb̄onim̄i sōkō yó ye sō n̄nε. Nm̄o sōkō à kȳi yo *sárká w̄llkipu yōtām n̄gbn̄o tyí nε, pāh kι fε Yesu dahb̄i pé gb̄ō.

11 Kāh pι s̄e, n̄ wεy m̄e nōhn̄o kah n̄o pé tyí. P̄e mε yo sah nūkú yō nε, pāh kι pō dan yōle à kō. K̄epah sōkō, Yudasi-á pι sō, té à dahb̄i n pi pé gb̄ō, à tyah k̄epah sōkó-ñsaħlē n yah n kō.

Yesu p̄e kō p̄e Paki yōke pι

12 S̄e-ñkē búrn syáh tyah sōlē, Yesu *tō sāhpú à piki yah nε, n̄yāh sōkō se à mε k̄e tyí nε, pé kȳi *Paki yōke pι n̄ tyí n̄? *Nsyifun̄ ñkēnε Paki k̄epyēnnε n ko lésōlē, k̄epah ye.

13 K̄epah sōkō, à n̄ tō sāhpú n̄ep̄i n̄im̄i wilki tō, té yo pé tyí nε, p̄e kȳi kwil sōkō. Pāh kι de n tε,

păh kí dí yó yohní, à kí me ni pín twah. Pè n̄ sō t̄e.

14 Wàh kí kyi de gbô n̄é, pè yo kéné gbô n̄étyí ne, kwó-ò dí-á ne, wòkò n̄é sōkō se pé kí po n yō n pi Pakí yōkelé ànē pé tō sáhpúle n̄í?

15 Wāh kí pè wēkí yînyō wòkò sōkō tâh n̄gbé yólé. Yiyin pól-á kí me tōnsâhnólé ké sōkō. Ké nénpó sōkō-á pè kí Pakí yōke pí pé tyí.

16 Wāh yo s̄é, n̄ tō sáhpú kyi kwil sōkō, té pè n̄tyînó kyi tyi pól we, wāh sō kē yo sō pé tyí. Pè me Pakí yōke pí nénpó sōkō.

17 Képah sōkō, n̄ví-á po no, à po de ànē n̄ tō sáhpú népî gbõnimíne.

18 Păh sō me yōnó sōkō gbí n̄ené, à yo pé tyí ne, kègbí yō, pépi sōkō ne yó-á kí po n vi n pi péwō náh, n̄-á me n yō péle fí nukú.

19 N̄ tō sáhpú-á képah noh, pé yah kwō kègbile. Pè tyah n̄ne n piki yah nukú nukúle. Nyɔ n ne, péwō se n̄i, nyɔ n ne, péwō se n̄i?

20 A yo pé tyí: «Yépi népî gbõnimí sōkō, n̄-á me n di n̄mole tēngbil nukú sōkō, tē wō ye.

21 Kègbí yō, *Névi Pi kí n ku n pi, sō-á sō *Liyel wey sébénó kē yo sah n̄ tyí sōkō. Nte, tyipékè n̄gbé ye kélé n̄ gbâh dénmɔ-ò tyí! N̄ dúbí-n̄ké ye náhkí fōnfō n̄ dúbínó yō.»

Yesu yōke téyne

22 Képah sōkō, yōke yō gbíne, à búrn tōkō, té wēkí Liyel tyí, té kí kwokí dibi pè kō, té yo pé tyí: «Yé syi kélé, n̄mō wil ye.»

23 Képah náh, à mε dǐvẽ wɔ wɔ kwâh tɔkɔ dǐvẽnε kε sɔkɔ, té wεyne Liyel kɔ, té kélé n *tɔ sáhpú kɔ pé pól wɔ kε sɔkɔ,

24 té yo pé tyí: «Képahle, nímɔ tɔ ye, nê-á kι névye yégbékè kwɔrɔ mɔ ànê Liyelle. Kè kι kwε tώwû yínnε.

25 Mé kélé n yo yé tyí kègbı yɔ: Mé náh tɔ dǐvẽ wɔ n yah n pi. Mâh pópó dǐvẽnε n wɔ tɔ nítɔ, dǐvẽ sǎn yó ye *Liyel yɔtɔrí tyah sɔkɔ.»

Yesu ne, Pyεri-á kι n vyāh kɔlι pé tyí sɔkɔ

26 Képah náh, pè Liyel gbílkínó yì gbi. Päh gbi te, pè yuku Wólívyê sésán yɔlι yɔ.

27 Päh kyi nénpó, à yo pé tyí: «Yé pól kι nímɔ yahle n pi. Sɔ-á *Liyel wεy sεbεnó kè yo sah ne, yípénfε-á kι ko mɔ, té yípεy pól-á kι to karki gbòplɔlε.»*

28 Képah náh, à tɔ yɔ sɔkɔ yo pé tyí: «Mâh pɔ yuku ní kǔntεnɔ náh gbí nêne, mé kι kyi yéle n syíkι Kalile sɔkɔ.»

29 Képah tεnε, Pyεri mε yo n tyí ne, téló pól-à kι sɔ à yahle, péwɔ tε wɔ náh à yahle n pi.

30 Ntε, Yesu mε yo n tyí ne, páh kélé n yo n tyí kègbı yɔ, kwεy lékâh mè sɔkɔ, sénpe-à kι pópó n gbo ke nínɔ, wāh kι mε n vyāh kɔlι te ke tɔnɔ ne, pé náh péwɔ p̄i.

31 Ntε, Pyεri tɔ kè tɔ yo yíi n tyí ne, kū fyé-à sɔ, páh kι ku nne. Pé náh n yo n yah n pi pólle ne, pé náh nne n pnε. Pé no téló pól tɔ yo s̄.

---

* **14:27** 14.27 - Yah n te Sakari 13.7 sɔkɔ.

Yesu nîrî pínóle Yesemani sôkɔ

32 Képah náh, pè sôkɔ tyah yó, nyâh-á pè n ye Yesemanine. Pâh yîni tê nénpó sôkɔ, à yo ñ *tô sâhpú tyí ne, pè tê ásô, pé mó kyi Liyel ni po.

33 Wâh n sôkɔ, à Pyerî ànê Nsyakî, ànê Nsyô tê sôkɔ. Té légbîne, ñ fôkɔ sô me fêki, té tîki me à kah tê.

34 Képah sôkɔ, à yo pé tyí: «Yèkwori me ñ sôkɔ, kè sô ñne n ko. Yépi tê ásô, té yé kâh ne n dô!»

35 Té yuku yah tînné kwéy, à kyi gbètukuno di, té yo Liyel tyí ne, kâh kî fê pi n pi, à pé wilki kwlonô mè sôkɔ.

36 A tô yo pé kwil wey sôkɔ: «Aba, bô, tyi pól me áwɔ gbô. Nmô wilki yèvyâhri mè sôkɔ. Nte, nê-á me ké sôkɔ, nmô dyo yîi tê kâh pi, té áwɔ tyí mó pi.»

37 Wâh nírî pi te, à ñ syi po tô sâhpú népi tômí nôpi tnô, à po pè we pè me n dô. A yo Simo Pyerî tyí: «Á me n dô kè? A náh tê we yah kwéy kè no lér nûkú ñtêne kè.

38 Yé gbah tê yé ne n yah, yé mó Liyelle n ni, yé kâh po *sétô tômñono fê syi. Fôkɔ sôñô pèpêy me névi sôkɔ, té ké pínó tâhkì náh me ñ sôkɔ.»

39 Wâh yo te pé tyí sê, à yal pé tnô, té tô kyi nírî pi gben tê tyí kôlè.

40 Képah náh, à ñ syi po ñ tô sâhpú tnô ñtô. A po pè we, døy me tê we pé tyí. Yo yo tir náh tô we pé tyí.

41 Wâh tô kyi po ke tô-òle, à yo pé tyí: «Yé me sê tê yéle n mî kè? Kè tye! Ké gbi no. Nûkûnûkû,

*Névi Pi kí dahbí nêpêl gbô.

42 Yé yuku á sôkô! Yé yah, névi nê-á nímôle n dahbí pé gbô, tě pô te.»

Yesu t n le

43 W h me képah yónó sôkô s , à n h t nì yo te, té Yudasi, nê-á n *t  s hp  n p  gb nim  sôkô y le, n mo y n m fw b  n kw nk  y sy  yah, à p  k k rn àn  l pl l  pé gb n. *S rk  w lk pu y t m  n gbn  àn  *Liyel n gb  w k  kw p  àn  y w hn  ye s  tek  m  p l .

44 T  n -  s  Yesu dahb  n pi pé gb , à s  me pi d k  y le p  w k  sah. A ne, p h k  p  wek  n  ty  té à p r  t , n m - . P  à t , p  m  h ne n ky m  n yuku palle.

45 K pah sôk , w h n uk  p  y ni t  Yesu ty , à w k  n  ty  ne, pé kw -  d , té n uk  à p r  t .

46 K h p  s , no n pi n uk  p  tuke Yesu y , à à t .

47 Yesu t  s hp  sôk  y  n uk  n  k k rk  y r  de, à s rk  w lk pu y t  n gb  t n p  y  n k  k k m .

48 K pah sôk , Yesu me yo pé ty : «Y  p  n m  t - s ah k k rn àn  l pl l  y  gb n, á k  ne k l k  névi s  n e.

49 Sw  sw  p ll , m  s  nk ne n ne n me y  wr  *Liyel w k  n gb  k nt hk  sôk , n vyel  n kw . T  y  n h n  t . Nt , tyi n n -  yo *Liyel w y s b n  sôk , s pi p nt n  y n ye.»

50 K pah sôk , n  t  s hp  p l  to kark , té à sah.

51 Té kêt n p k  y  s  m  Yesu s  t , fw p n n uk  o ye s  a pil. P  a té n fw p n ty ,
52 a m  k  fe d  m , t  to s k  n s np n .

Yesule Nsyifun  tukey tükèpu yah

53 K p ah n h, p  Yesu t  yuku *s rk  w lk pu y t  n gb  gb . K  n np  s k , s rk  w lk pu y t m  n gbn , a n  y w hn , a n  *Liyel n gb  w k  kw p u w  tuke m .

54 T  Py r i s  m  Yesu s  t  wil f i s k , a  p  w  de s rk  w lk pu y t  n gb  gb , a  ky  ny hl  n w n e gb  t h s k  a n  y t  d  t n p b l .

55 S rk  w lk pu y t m  n gbn  a n  *Nsyifun  tukey tükèpu p l s  m  n yah n k  n , p  tir y  w  sah Yesu y , p  a w  ko m . N t , p  n h m  v -n s h w  k  ty .

56 Tir y  n h, m nyobe t rfy n  náhnáh s  m . P  náhnáh s  m  n wil m n n e n yo n sah n y . T  p pi n t  n h s  m  sah w  ty  y .

57 T k u m  n yuku l k h l  n n e n k  n ,

58 p ah noh a  m  n yo n , p w -  k  *Liyel w k  n gb  m  s , n -  n vi m , t  k  k  t  m  s p n t n  wr , n  n h n p  n pi n vi gb  m n n .

59 N t  k p ah fy  y , m nyobe t rfy  n pi n h m  sah t rr w  ty  y .

60 K p ah s k , s rk  w lk pu y t  n gb  yuku y n no p l yah, t  Yesu p ki yah n , tir k  m  n ty  yo yo t n e n , p h m  ty  n n o p ll  n yo n sah n y ?

61 Ntε, Yesu náh vi mɔ ñ tyí, à náh tir yó yo ñ tyí. Sárká wílkípu yõtẽ ñgbẽ tõ ñ syi à piki yah ne, ñmɔ se *Kristale, Liyel-á ne, páh kí ne tekí mɔ ní? Liyel, nê-á pé pól me n gbilki, ñ dórí pi se ñne ní?

62 Yesu me yo ñ tyí: «Àwe, ñmɔ ye. Té yé kí *Névi Pi we kõnténóle tyi pól Tẽ Liyel gbôyõ sõle, kí me n tiki n pi nýîrn sôkɔ.»[†]

63 Képah sôkɔ, sárká wílkípu yõtẽ ñgbẽ fôkɔ kah vyãh. Fòkòvyâhnì tẽ tyí, à ñ fwòmɔn yɔri tɔ, té me n yo ne, pé se noh ní? Tarfyò yah yah tẽ náh tõ me ké sôkɔ.

64 Pè kó Liyel tyí wékíndenɔ noh ñ tyí ní? Pè se ne, pé pi sô ñne ní? Névye pól yuku yo ne, wâh yñne kònmónole.

65 Pé túkù yuku n sîn n mɔ n pɔ ñ yõ. Pè ñ yah vike tû, té ñne n mîkî n pɔ gbéñkukurinóle. Té yo ñ tyí ne, à yo pé syah, nê-á mî ñne. A kè sâh n pĩ. Képah sôkɔ, tukey tükèpu tõnpi bì Yesu tẽ ñ létáhlóle n kõlì.

Pyerí ne, pé náh Yesu pĩ

66 Képah sôkɔ, Pyerí sô me gbyêh sô, gbô tâh sôkɔ. Té *sárká wílkípu yõtẽ ñgbẽ tõnpi pi yó pɔ.

67 Wâh Pyerí we à me nyâhlé n wne, à à gbah yah, té yo ñ tyí ne, ñmɔ tɔ-á sô me Nasareti kwil Yesule!

[†] **14:62** 14.62 - Nê-á Liyel tẽntõ syînyo-ò yo sah Daniyel 7.13 sôkɔ, Yesu ne, pé gblõy tyí-á pé n yo.

68 Nte, Pyerı me ñ vyāh kɔ̄lì té ne, pé náh à pĩ, péwɔ́ nítẽ náh me ñ wey mè syíkí-ńsah we dé. Wāh yo s̄e, à wil kyi ȳin kélé yah.

69 Képah t̄enę, pi mè-á t̄o kyi à we, nónó-á s̄o me nénpó, à t̄o képah nukú ó yo pé tyí ne, d̄i mènę, pépi s̄okɔ́ ne yó-á!

70 Pyerı me t̄o ñ vyāh kɔ̄lì. Dõ, névye nónó-á s̄o me nénpó, pépi t̄o tyah n yo Pyerı tyí ne, yékâb náh n me k̄e s̄okɔ́. Wāh n wil Kalile s̄okɔ́, no nōpi s̄okɔ́ ne yó-á ñ tolę.

71 Képah s̄okɔ́, Pyerı tyah ñ gbl̄oyne n wo pélpèl ne, d̄i n̄e tyí-á p̄e n yo pé tyí, pé náh ñne n pn̄e gbógbó.

72 Nénpó swɔ́, sénpe gbo ke ní-òle. Képah s̄okɔ́, Pyerı dyɔ̄ to kõ Yesu wey tyílę, wāh s̄o n̄e yo ñ tyí ne, sénpe-à k̄i pópó n gbo ke nínó, wāh k̄i me ñ vyāh kɔ̄lì te ke t̄onó ne, pé náh péwɔ́ pĩ. Képah t̄e s̄okɔ́, wāh képah s̄o, à tyah n gbo.

15

Pè Yesu t̄e yuku Pilati tyí

1 Képah s̄okɔ́, séngbɔ́ púpúlę, *sárka w̄ilkípu ȳótäm ñgbno, ànê *Liyel ñgbò w̄ekì kwópú, ànê yèwàhnìnę, pépi pól ye s̄o p̄i *Nsyifunɔ́ tukey tükèpu ȳótämne. Pépi w̄e tuke mo Yesu tyí s̄okɔ́. Képah t̄enę, pè à t̄e pukubi, té kyi ñne *Pilati gb̄o dahb̄i.

2 Pilati me à pikı yah ne, ñmɔ́ se Nsyifunɔ́ ȳótënę n̄i? A me yo ñ tyí: «Áwɔ́ ye yo kélę.»

³ Képah sōkō, sárká wìlkípu yòtäm ñgbnō mē lékàhle à kō tyi náhnáh sōko.

⁴ Képah náh, Pilati mē tō à piki yah ne, à kó tir yó yo n pi ní? Tyi nónó pól-á n yo n sah n yō, à kó sè noh ní?

⁵ Ntε, à náh tō vi mō. Képah Pilati yáh-nísa h tyε.

Pè Yesu gbàh de mō kū kō

⁶ Ye ye pólle, *Pakı syáh-à n syah, *Pilati nkéne wòkònpèkè sōkō ne nukú yó fin mō, nê tyí-á nō tówu tyí.

⁷ Päh Yesu tē kyi Pilati finne gbí nēne, dí yó sō mē wòkònpèkè sōkō, pè n ye Barabasile, ànê pé nole. Pè sō nkókè mō gbí nē-á sō pè mē yahle sàhnóle *Wromenō tyí yō.

⁸ Képah tēne, tówu yuku kyi de Pilati finne, à kyi tyah nne n ni ne, wāh dar, té tir nne n pi pé tyí Pakı syahnó sōkō, wāh náh kè pi pé tyí.

⁹ Pilati mó yo pé tyí ne, pè se ne, pé *Nsyifunō yòtē ñgbé fin mō ní?

¹⁰ A sō kè pi ne nké, dyo yónó-á *sárká wìlkípu yòtäm ñgbnō kō pè Yesu dahbi péwō gbō.

¹¹ Té sárká wìlkípu yòtäm ñgbnō sō mē gbah tē tówule n kurki n mō ne, pè yo ne, à Barabasi wilki fin mō pé kō.

¹² Pilati pè piki yah tō ntō ne, sō se pé kí pi dí mēne, nē-á pè n ye Nsyifunō yòtēne ní?

¹³ Pè tō gbo mō, té mē yo: «Yé à syi *dahní yō!»

¹⁴ Pilati yo pé tyí ne, tyipékè nê se à pi ní? Pè tō tō gbo mō náhnáh nké, à syi dahní yō.

15 Képah sōkō, Pilati Barabasi fin mō. A sō me tówû nìvile n yah n kō, képah ye. A pè kō pè Yesu ko yèföhle, té ñne sràhsyibí kō ne, pè kyi à syi dahní yō.

Sràhsyibí kôlē Yesu ko

16 Képah tēne, sràhsyibí Yesu tē yuku gbô nuyō yòtē dí tē-ñsah, té pé no pól ye tuke mō.

17 Päh kí pi sō, té kí kôlē à we n ko n pi, pè fwòmōn syâh pèpey yó mō à kō té, yòkō pi pâñ yîle, à dyi à kō tôrí yókúrí swō.

18 Té tyah n yo ñ tyí ne, páh n weki ñ tyí, *Nsyifunō yòtē ñgbéx,

19 té ñne n mukí ñ yō sōkō gbè-ñsînne, té n sîn n mō n pō ñ yō. Pè gbètukunō di, à kō kwînki sétâh ñ yah sōkō.

20 Päh kôlē à ko te, pè fwòmōn syâh mè de ñ wil. Té tō ñ flo tokō mō à kō. Képah náh, pè wil ñne kégbó sōkō ñ syi yînné *dahní yō.

Pè Yesu syi dahní yō

21 Sireni ne yó sō me, pè n ye Simole, Alékisâdre ànê Wurfu súlé. Légbíne, ñmō sō me wil swâh, me pō n sōkō. Sràhsyibí à kyî mō, à Yesu syi syi *dahní mè twah.

22 Pè yuku Yesule tyah yó sōkō, nyâh-á pè n ye «Kolkotale», yògbékè tyahle.

23 Té pè me syibí yó fëkí mō dîvë sōkō à kō ne, à wō, té à yahle.

24 Képah náh, sràhsyibí à syi dahní yō, té me ñdan mō à ñ flo dibi wë tyí.

25 Päh à syi gbí nêne, gbí me põntõkì sôkò.

26 Päh à syi yõ nê yõ, pè kè wãrkì syi ñ yõtah sésár sénó yõ ne: «*Nsyifunç yõtë ñgbë».

27 Té me tõ kélékë névye népî nímì syi dahlò yõ ñ gbòplò, ñ gbøyò ànê ñ gbëyìnè sô. [

28 Képah sôkò, nê-á yo sah *Liyel wey sébënó sôkò ne: «Pè à mò kõ tyipêl pípú sôkò», kè ítyïñç pi së.]

29 Képah tëne, wëkòbi sô me ñne n gbyo n sôkò, té me pé yõle n kal, me yo tû ñ tyí ne, õõ, ñmò nê-á sô ne, páh kì *Liyel wòkò ñgbë so, té kì kè tõ mò sèpìn tõnì wró,

30 à ñ gbløy pwah n mò, à mó tiki dahni yõ!

31 Képah núkú-ó ye, *sárká wìlkìpu yõtäm ñgbñç ànê *Liyel ñgbò wëkì kwópú sô me kôle ñne n ko, té me n yo wë tyí ne, wâh névye túkù pwah mò, té à náh fë ñ gbløy pwah n mò!

32 Ñmò-à kì ne Liyel-á ne, páh kì ne tekì mò Yisrayel yõtëne, à tiki dahni mè yõ! Páh kì képah we, páh kì së ñ yõ. Té nónó-á sô me syínôle dahlò yõ ñ gbòplòle, pépi tò me ñne n gbyo.

Yesu kúnólë

33 Gbïntõ põle, lékâh mò sétah pól yõ sôkò, fôó à põ nõ gbékâm gbí tyí.

34 Gbékâm gbí-á nõ, Yesu kah de syi, té yo pé kwil wey sôkò: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?»

---

* **15:28** 15.28 - Képah sô yo Yesayi 53.12 sôkò.

Képah n yo ne: «Nm̄ Liyel, nm̄ Liyel, kû pi, té á n̄ fin mo?»

³⁵ Nónó-á sō me nénpó té kè noh, pé túkù sō me n yo ne, pè tok̄ noh, wāh me *Yelile n ye.

³⁶ Képah sōk̄, pé sōk̄ ne yó me to kyi sènsukúrí tok̄ dahb̄ wilki yōyōk̄ ni sōk̄, à dyi gbey yó vyāh tyí, à p̄o nō n̄ tyí ne, à w̄o, té me yo tū ne, pé ye yah n̄kàh Yeli-á k̄i n̄tyīnō p̄o à tiki mo n pi *dahn̄ mè yō n̄?

³⁷ Képah náh, Yesu me de syi, té pyě ku.

³⁸ Nénpó sw̄o, fw̄o nē-á *Liyel wòkò n̄gb̄ fōk̄ táh dibi nínó, kè t̄o, à tok̄ ké yōtah, à p̄o syi sétah tyí.

³⁹ Sràsyibí lèkwē yōtē dí nē-á sō me yīnnntēnóle, té n̄ ku dùkù we sē, à ne: «Gb̄i yō, dí mènē, Liyel pi ye n̄tyīnō sō n̄ne.»

⁴⁰ Syó yísyó t̄o sō me yīn tē fíí, me n yah. Pépi wró sōk̄ Makadala kwil Mari, ànē Mari nē-á Nsyak̄ pir ànē Yose yúne, ànē Salome sō me.

⁴¹ Pépi ye sō Yesu sō tē, n̄ tōle n pi Kalile sōk̄. Syó kwink̄ yísyó t̄o sō yuku n̄ne Yerusalem sōk̄.

Yesu yīnōle diki sōk̄

⁴² Pāh Yesu ko mō sō nē n̄vīne, ké dèndal ye sō pi *Nsyifun̄ *m̄i m̄i yōhle.

⁴³ Arimat̄ kwil ne yó sō me, pè n ye Yoseful. Nm̄le, Nsyifun̄ tukey tükèpu sōk̄ ne pèrey yó ye sō n̄ne. Nm̄ t̄o sō me *Liyel tōrī pónóle n syuk̄. Nm̄ n̄ ni syāh, à kyi Yesu lékó ni *Pilati tyí ne, à n̄ne pé kō, pé kyi à yī.

44 Pilati-á noh nε, Yesu-á núkú ku tε, kē ñ yáh-nsah tyε. A sràsyibí yòtẽ dĩ ye pɔ̄ piki yah nε, ñ kúnó di se mo nι?

45 Wāh kē gb̄i noh tε sràsyibí yòtẽ dĩ tyí, à mó wěkile Yosefu kõ nε, à kyı Yesu lékó tɔ̄kɔ̄.

46 Képah sɔ̄kɔ̄, Yosefu kyı fwòp̄in dwe. A kyı Yesu lékó de *dahnı yõ, té à plo fwòp̄in mè sɔ̄kɔ̄, à dah mɔ̄ diki sɔ̄kɔ̄, nê-á tũ tekı sɔ̄kɔ̄, té dáh-ñgb̄e yó pil pɔ̄ vike kē yah.

47 Légbíne, Makadala Mari ànê Yose yú Mari mó Yesu dáhnmo-ñsaḥ yah pɔ̄kɔ̄ mɔ̄ sah.

16

Yesu yuku wil diki sɔ̄kɔ̄

1 *Ml̄ m̄ yòh-á sɔ̄kɔ̄, Makadala Mari, ànê Nsyakı yú Mari, ànê Salome kyı lásèkwél dwe Yesu yõ mɔ̄ mɔ̄ těnε.

2 Dimasyi sõ séngbõ púsó, gb̄i gbo gb̄ine, pè yuku diki yõ.

3 Syó nópi mε n yo wẽ tyí nε, nê se k̄i dáh-ñgb̄e mè yík̄i mɔ̄ pé kõ nι?

4 Té päh nε, pé yah, pè dáhkì mè we pílntonɔ̄le diki yah sɔ̄kɔ̄.

5 Pè de yuku diki sɔ̄kɔ̄, té kyı kétēnpík̄i yó wε, à mε fwòmònpík̄i mɔ̄ kõ tẽ gb̄øyõ sȭlε. Tíkí pè kah tẽ.

6 Té kétēnpík̄i mè mε yo pé tyí: «Yé káh tíkí p̄! Nasareti Yesu ye yé n yah n kõ, nê-á pè syı *dahnı yõ. A yuku wil diki sɔ̄kɔ̄. A náh mε ásõ. Yé pɔ̄ yah ñ sɛ-ñsaḥle.

⁷ Yé kyı yo Pyerı ànê pé no téló tyí nkë, wăh me péle n syıkı Kalile soko, ső-á lésõ à kè yo sah pé tyí.»

⁸ Syó nópi-á képah noh sĕ, pè wil diki, à to soko wil syahri soko tíki tĕ tyí. Pè náh me n yo n mo ne tyí, tíki kàhnténø tĕ tyí.

Yesu ñ gblöyne Makadala Mari wĕki

[

⁹ Dimasyi sô séengbô púsó, Yesu yuku wil diki soko. A ñ gblöyne Makadala Mari ñgbò wĕki, wăh lésõ *sétän kwärninø yïni wilki pi nê soko.

¹⁰ Makadala Mari kyı kè yo Yesu *tô sâhpú tyí. A kyı pé we kû yèkwɔrı gbní soko.

¹¹ Päh noh, Mari n yo pé tyí ne: «Yesu me ñ vile! Nmo ye à we!», pè náh sĕ ñ yõ.

Yesu ñ gblöyne ñ tô sâhpú népî nímî wĕki

¹² Képah náh, Yesu *tô sâhpú népî nímí sô me kwílpír yó wĕki tĕ. Päh me kéné wĕki yõ, Yesu ñ gblöyne pè wĕki dùkù yóle.*

¹³ Pè pé syı kyı ké yah yo pé no téló tyí, té pépi tó náh tô sĕ pé yõ.

Yesu ñ gblöyne ñ tô sâhpú népî gbõnukú wĕki

¹⁴ Sépi pól sôkónténø náh, Yesu ñ gblöyne ñ *tô sâhpú népî gbõnukú wĕki pé yõke yõ gbíne. A pé yahle n yo pé níki sékélkè, ànê pé tir yõ sĕ-nkë yïnné. Päh sõnpi yahle pé vi wépú yõ sënóle pé kúnténø náh.

---

* **16:12** 16.12 - Képah ye yo dal mo Luki 24.13-35 soko.

15 Képah sōkō, à yo pé tyí: «Yé kyı nìvìnì wey sánnę n yah n yo n kō kékoyő névye pól tyí.

16 Névi nê-à sĕs ké yō té *wèlnwilkinó we, nìmō kí pwah. Té nê-à sĕs nkēnē ké yō, nìmō kí wū kékō.

17 Té nónó-á sĕs ké yō, yé kí pè pī pé tyípínó sōkō: Pè kí *sétānnę n yīni n wilki névye sōkō nìmō yīn yō, té kí wəlō snōle n wəkī,

18 té kí fē wahy tē pé gbōlē, té kí fē kwâh pèkè wō, té kè náh tir yō pī n pi pé sōkō. Anê pàh pé gbān sah yámpú yō, pè kí de.»

19 Tě-ṅgbě Yesu-á yo te sĕs, à yō dōkō sōkō yīnyō, à kyı kō tē Liyel gbōyō sō.

20 Képah náh, tō sáhpú me kyı tyah nìvìnì wey sánnę n yo n kō ywō ywō pól sōkō. Tě-ṅgbě sō me péle n yohnı mō kéné tō sōkō, me gbil tyile n pī, tyi nónó-á n wəkī ne gblō-á pé wəlōle.]

wîn nìvìnì tirlε

**toussian du sud: wîn nìvìnì tirlε New Testament
Nouveau Testament en toussian**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7